

КАЛІ ЗАХВАРЭЛА ДЗІЦЯ

Разам з асенне-зімовым часам прыйшоў і набор сезонных захворванняў: грып, ВРЗ, іншыя рэспіраторныя інфекцыі. Найбольш схільнымі да іх з'яўляюцца дзеці. Якія небяспечныя сімптомы павінны насцярожыць бацькоў? Як дапамагчы малым падчас хваробы? Ці варта рабіць ім прышчэпкі супраць грыпу? Якія ускладненні можа прынесці звычайная прастуда? А таксама ўвогуле ад якіх інфекцыйных хвароб і як трэба засцерагаць сваіх дзяцей? На гэтыя і іншыя пытанні нашым чытачам падчас «прамой лініі» адкажа загадчык кафедры дзіцячых інфекцыйных хвароб Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, дацэнт, галоўны пазаштатны дзіцячы інфекцыяніст рэспублікі Іна Генадзьеўна ГЕРМАНЕНКА.

«Прамая лінія» адбудзецца 30 лістапада, у пятніцу, з 12.00 да 13.30 па нумарах: 8 (017) 292 38 92 і 292 38 21. Папярэднія пытанні можна пакінуць па тэлефонах: 8 (017) 287 18 29 (Святлана Барысенка) і 287 18 36 (Вольга Шайко).

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А



Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«НА ПРАЦЯГУ ДВУХ ГАДОЎ У БЕЛАРУСІ ПАВІННА БЫЦЬ СТВОРАНА НОВАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ ВАГОНАЎ»

За два гады ў Асіповічах павінен быць створаны новы завод па вытворчасці вагонаў. Адапвяднае ўказанне даў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка, наведваючы Магілёўскі ваганабудуўнічы завод.

Кіраўнік дзяржавы адобрыў праект стварэння вытворчасці вагонаў у Асіповічах, у якім прымучы ўдзел Беларуская чыгунка і ЗАТ «Гранд Экспрэс» (Расія). «Добра, што ў рэспубліку прыходзіць яшчэ адзін інвестар і вытворца вагонаў. Такім чынам мы створым новую рабочыя месцы. Акрамя таго, пад новы праект мы павінны пачынаць будаўніцтва жылля», — сказаў Прэзідэнт.

Акупнасць праекта складе ад 6 да 8 гадоў. Паводле ацэнак спецыялістаў, гэта самы аптымальны тэрмін для такой вытворчасці.

Плануецца, што «Гранд Экспрэс» таксама створыць цэх па рамонту вагонаў. Бізнэс-план па новаму Асіповіцкаму ваганабудуўнічаму заводу, як чакаецца, будзе падрыхтаваны да канца снежня.

Звяртаючыся да першага намесніка прэм'ер-міністра Уладзіміра Сямашкі, Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў: «Пастаўцеся да іх, як да свайго прадпрыемства, акажыце дапамогу з праекціроўшчыкамі, будаўніцтвам. Ніякіх скаргаў ад іх да мяне паступаць не павінна».

Прэзідэнт таксама дадаў, што будаўніцтва ўсіх аб'ектаў заводу ў Асіповічах павінна вестца паралельна. Пры гэтым Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што такім чынам у сферы ваганабудавання ў Беларусі будзе стварэцца здаровая канкурэнцыя, і ў выніку гэта спрыяльна паўплывае на якасць і на цану прадукцыі.

У час рабочай паездкі ў Магілёўскую вобласць Прэзідэнт прыняў удзел ва ўрачыстай цырымоніі ў сувязі



Фота БЕЛТА

з пачаткам аднаўлення Магілёўскай гарадской ратушы. У фундамент будынка была закладзена капсула з тэкстам паслання будучым пакаленням.

Пасля завяршэння цырымоніі кіраўнік дзяржавы цэпла пагутарыў са студэнтамі магілёўскіх ВУЗ. Да сярэдзіны снежня павінна быць выпрацавана рашэнне адносна льгот для студэнтаў на праезд, заявіў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы лічыць, што ўніверсітэты самі павінны размяркоўваць грошы на праезд. «Мы маглі б падняць узровень стыпендыяў, але гэта не зніме пытанне, таму што студэнты могуць патраціць грошы не на праезд. Таму рашэнне павінна прымацца канкрэтна па кожным выпадку», — сказаў Прэзідэнт.

Паводле паведамленняў прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

У Беларусі duty-free будуць працаваць толькі ў Нацыянальным аэрапорце Мінск

Фізічныя асобы, якія выязджаюць з Беларусі, змогуць скарыстацца паслугамі магазінаў бяспшліннага гандлю толькі ў Нацыянальным аэрапорце Мінск. Адпаведны указ № 589 «Аб асаблівасцях функцыянавання магазінаў бяспшліннага гандлю» Прэзідэнт Беларусі падпісаў 22 лістапада, а таксама зацвердзіў адпаведнае палажэнне.

Размяшчэнне магазінаў бяспшліннага гандлю магчыма ў пунктах прапуску праз дзяржаўную граніцу Рэспублікі Беларусь, размешчаных у аэрапортах, адкрытых для міжнародных зносінаў. На тэрыторыі Нацыянальнага аэрапорта Мінск дазволена ажыццяўляць дзейнасць трох магазінаў бяспшліннага гандлю. У прыватнасці, па аднаму — сумесным прадпрыемствам «Бела трыдэнт д'юці фры» і «Самлен», а таксама гандлёваму рэспубліканскаму ўнітарнаму прадпрыемству «Дыпмаркет», што належыць Кіраўніцтву справам Прэзідэнта Беларусі.

На мытнай тэрыторыі Беларусі могуць размяшчацца толькі магазіны, створаныя Галоўным упраўленнем па абслугоўванні дыпламатычнага корпуса і афіцыйных дэлегацый «Дыпсэрвіс» Кіраўніцтва справам Прэзідэнта Беларусі або юрыдычнай асобай, заснавальнікам якой з'яўляецца гэта дзяржаўная установа...

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.



Рыбакі з Бабруйска Дамітры АЗОЎЦАў і Яўген СІМАНЕНКА адкрылі сезон зімай лодкі на Архызскім возеры Клічэйскага раёна. Фота Аляксандра МЕШЧУКА

Літва ўлічыла патрабаванні Беларусі пры выбары месца для будаўніцтва сховішча радыеактыўных адходаў

Аб гэтым паведаміў карэспандэнт БЕЛТА першы намеснік міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Беларусі Аляксандр Апацік.

«Літва пайшла насустрач і прыняла да ўвагі некаторыя нашы прапановы, звязаныя з будаўніцтвам сховішча радыеактыўных адходаў», — сказаў ён. Так, новы аб'ект размешчана на пляцоўцы Стабашкеск побач з Ігналінскай АЭС за чатыры кіламетры ад граніцы з Беларуссю замест раней плануванага аднаго-двух кіламетраў. Акрамя таго, Літва ўзмоцніць меры бяспекі захоўвання адходаў.

Дэпутат Мікалай Дубовік правядзе перагаворы з грамадзянамі Беларусі, якія знаходзяцца ў сховішчы ў Пензенскай вобласці

Намеснік старшыні Пастаяннай камісіі ніжняй палаты беларускага парламента па ахове здароўя, фізічнай культуры, справах сям'і і моладзі Мікалай Дубовік выехаў з Масквы ў Бекаўскі раён Пензенскай вобласці. Аб гэтым карэспандэнт БЕЛТА паведаміў у пасольстве Беларусі ў Расіі. Разам з дэпутатам на месца падзей выехаў таксама супрацоўнік консульскага аддзела пасольства.

У гарадскую мяжу Мінска ўключана прамзона «Шабаны»

У гарадскую мяжу Мінска ўключаны зямельныя ўчасткі прамысловыя зоны «Шабаны», у тым ліку землі ЗАТ «Атлант» і камунальнага ўнітарнага сельскагаспадарчага прадпрыемства «Саўгас-аграфарма» «Світанне». Адпаведны указ Прэзідэнт Беларусі падпісаў 22 лістапада.

БЕЛТА.

Бяспека руху

Дзесяць дзён, якія збераглі дзесяткі жыццяў

З 10 па 20 лістапада ў Беларусі прайшла дэкада па прафілактыцы дарожна-транспартнага траўматызму

У гэтай акаліччэ былі задзейнічаны ўсе міліцэйскія сілы, уключаючы і кіраўніцтва МУС. Паводле звестак упраўлення ДАІ Міністэрства ўнутраных спраў, прафілактычная праца была праведзена ў 14 697 населеных пунктах. Вартавыя правапарадку наведвалі 18 тысяч працоўных калектываў і 8 тысяч установаў адукацыі. «Хаджэнне ў народ» дало станоўчыя вынікі.

За памяненныя 10 дзён у краіне было зафіксавана на 41 працэнт менш ДТЗ (175 аварыяў), чым за аналагічныя мінулагадні перыяд. У выніку гэтых здарэнняў загінулі 57 і паранены 190 чалавек, што адпаведна на 28 і 35 працэнтаў менш, чым за леташнюю дэкаду.

Яшчэ лепшыя вынікі ў сталічнай вобласці. Як паведаміла старшы інспектар упраўлення Дзяржаўнаінспекцыі УУС Мінскабывканка Анжэліка Выдзжак, падчас правядзення прафілактычнай дэкады колькасць смертных ахвяраў ДТЗ зменшылася ў 3 разы. Усяго за гэтыя 10 дзён адбылося 35 аварыяў (у 2 разы менш, чым летась), у якіх загінулі 9 чалавек.

Мікола ДЗЯБЕЛА.

Table with subscription rates for 2008, including monthly and quarterly options for individuals and groups.

ISSN 1990 - 763X and barcode information.

Exchange rates for various currencies and contact information for the publishing house.

Твае правы

ДАВЕДКІ ЗБІРАЕ НАЙМАЛЬНІК

Прышоў патрэбны ўзрост, настаў час афармляцца па пенсію. Уласна кажучы, штогод гэтую «працэдур» прыходзіць сотні тысяч грамадзян нашай краіны. І ў абсалютнай большасці з іх адразу ж... пачынаюць узнікаць пытанні. У прыватнасці, хто павінен збіраць усе неабходныя паперы аб стажы і заробку, да каго тут трэба звяртацца і з каго дня пачнецца сама выплата пенсіі? Такім чынам, разабрацца з гэтымі і іншымі момантамі мы паспрабуем з дапамогай начальніка галоўнага ўпраўлення пенсійнага забеспячэння і сацыяльнага страхавання Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Валянціны Вікенцьеўны КАРАЛЕВАЙ.

За памылкі караюць. Рублём

Перш-наперш варта заўважыць, што заява на прызначэнне працоўнай пенсіі і пенсіі па страце карміцеля павінна падавацца праз адміністрацыю прадпрыемства, арганізацыі ці установы па месцы апошняй работы. Прычым надалей аформіць усе неабходныя дакументы аб стажы і заробку павінна акрамя адміністрацыі. І зноў-такі адміністрацыя мусяць на працягу 10 дзён перадаць увесць «пакет» у раённае ўпраўленне па працы, занятасці і сацыяльнай абароне.

Нялішне заўважыць, што наймальнік нясуць матэрыяльную адказнасць перад пенсіянерам за ўрон, нанесены ў сувязі з несвоечасовым, няпоўным ці недакладным прадастаўленнем дакументаў, у такіх выпадках пенсіянер нават мае поўнае права падаць на свайго наймальніка ў суд, — адзначае Валянціна Каралева. — Пры гэтым той жа наймальнік будзе несці адказнасць і за «пералатку» пенсіі ў сувязі з падачай недакладных дакументаў, інакш кажучы, залішне выплачаныя сумы давядзецца вяртаць.

Апошняя магчымасць — зварот у суд

Як вядома, прызначэнне пенсіі робіцца раённым упраўленнем па працы, занятасці і сацыяльнай абароне. А ў самых забытых сітуацыях — камісіяй па прызначэнні пенсій райвыканкама. Дарчы, самі дакументы павінны быць разгледжаны на працягу 10 дзён. І калі падчас разгляду высветліцца, што законных падстаў для прызначэння пенсіі няма, работнік будзе дадзена адмова — у пісьмовай форме з указаннем канкрэтных прычын. Прычым у выпадку незгоды з гэтым рашэннем прэзідэнт на пенсію можа атрымаць дадатковыя тлумачэнні або ў адміністрацыі свайго арганізацыі, або непасрэдна ва ўпраўленні па працы, занятасці і сацыяльнай абароне.

У сваю ж чаргу рашэнне ўпраўлення можна абскардзіць у больш высокім па статусе органе сацыяльнай абароны. Ці ў самым крайнім выпадку — у судзе.

Каму раней?

Увогуле ёсць такое правіла: пенсія прызначаецца з дня звароту па яе. Пры гэтым днём звароту лічыцца дата прыёму заявы разам з «пакетам» усіх неабходных дакументаў. Калі ж тых ці іншых дакументаў не хапае, то ўпраўленне па працы, занятасці і сацыяльнай абароне павінна паведаміць адміністрацыі прадпрыемства ці непасрэдна прэзідэнту на пенсію, якія даведкі трэба сабраць дадаткова. І ў выпадку, калі адміністрацыя і будучы пенсіянер прадаставіць дадатковыя звесткі на працягу месяца, пенсія прызначаецца з дня падачы першай заявы.

Разам з тым ёсць сітуацыі, калі прызначыць пенсію могуць яшчэ да дня звароту. Так, заўважае Валянціна Каралева, пенсія на інаваліднасці прызначаецца з дня ўстаўлення «групы» — але пры ўмове, што ад моманту вызначэння гру-

пы да моманту звароту па пенсію не прайшло 3 месяцаў.

Апроч таго, пенсія па страце карміцеля можа прызначацца з даты ўзнікнення такога права. Адно, для гэтага неабходна вярнуцца па пенсію не пазней чым праз 12 месяцаў з дня смерці карміцеля.

Калі ўзніклі новыя ўмовы...

На памер пенсіі заўсёды ўплываюць пэўныя акалічнасці. А акалічнасці могуць змяняцца. Таму калі ў чалавека ўзнікае права на павышэнне пенсіі ці наадварот з'яўляюцца падставы для змяншэння або ўвогуле спынення выплаты, пераразіць павінен адбыцца з 1-га числа наступнага месяца.

Прада, тут таксама ёсць некаторыя выключэнні. Скажам, пры змяненні групы інаваліднасці выплата пенсіі ў новым памеры рэгуляецца менавіта з дня атрымання іншай групы. А пры прызначэнні інаваліда працаздольным пенсія выплачваецца да канца месяца, у якім медыкі вынеслі сваё рашэнне, і пры гэтым толькі да дня, па які ўстаўнолена інаваліднасць.

Для пераводу — другая заява

Нарэшце, таксама папулярная тэма — перавод з адной пенсіі на другую. За які час ён можа адбыцца і што, уласна кажучы, для гэтага трэба?

— Для пераводу перш-наперш патрабуецца наяўнасць права на атрыманне дзвюх пенсій адначасова, прычым наша заканадаўства вызначае: у такім выпадку чалавек можа атрымаць толькі адну з пенсій па ўласным выбары, — тлумачыць Валянціна Каралева. — Што ж непасрэдна да даты, то перавод адбываецца з дня падачы заявы зноў-такі з «пакетам» усіх патрэбных дакументаў. Калі, вядома, гэтых дакументаў яшчэ няма ў пенсійнай справе.

Сяргей ГРЫШЫН.

РОЗГАЛАС

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ

ВЕРНЕЦЦА ЗІМА СА СНЕГАПАДАМІ І МЯЦЕЦІАМІ

У гэтыя выхадныя дні ў многіх раёнах пройдуць апады, у асноўным у выглядзе дажджу, месцамі будучы назірацца туманы, на асобных участках дарог захаваецца галалёдзіца. Аб гэтым паведаміла карэспандэнтка БЕЛТА начальнік аддзела мэтаэралагічных прагнозаў Рэспубліканскага гідромэтэацэнтра Людміла Парашук.

У суботу, 24 лістапада, будзе воблачнае надвор'е. Вечер паўднёвы, ад 4 да 9 метраў у секунду. Тэмпература паветра ўначы складе ад мінус 2 градусаў да плюс 4. Днём яна будзе вагацца ад нуля да плюс 5 градусаў. А па Брэскай і Гомельскай абласцях тэмпература паветра павысцца да 8 градусаў цяпла.

У надзёлю захаваецца пахмурнае дажджлівае надвор'е. Днём месцамі ў Брэскай і Гомельскай абласцях чакаюцца моцныя дажджы. Тэмпература на працягу сутак складе ад нуля да плюс 6 градусаў.

Не зменіцца характар надвор'я і ў панядзелак, 26 лістапада. Паводле папярэдніх прагнозаў сіноптыкаў, у сярэдзіне наступнага тыдня ў Беларусі ўночы вернецца зіма са снегападамі і мяццельцамі.

У апошнія дні лістапада тэмпература паветра ўначы складе ад 2 да 8 градусаў ніжэй за нуль, пры праясненні яна панізіцца да 10—14 градусаў морозу. А днём будзе ад нуля да мінус 2 градусаў.

КРЫМІНАЛЬНІЦЫ «ПРАЦЮЮЦЬ» ПАД ВЫГЛЯДАМ САЦЫЯЛЬНЫХ РАБОТНІКАЎ

Спраўдна хваля крадзяжоў грошай з кватэр у састарэлых людзей пракацілася на гэтым тыдні ў Мінску: зладзей ўваходзілі ў дверы да пенсіянераў, а пасля бясшорна забіралі ў іх накаплены.

Каб прапінюць у жыллі да старых, крмінальніцы прадстаўляюцца сацыяльнымі работнікамі. А потым дзейнічаюць па направаданай схеме — адцягваюць увагу гаспадару і забіраюць грошы. На гэтым тыдні ўжо зафіксавана чатыры аналагічныя эпідэміі, і ва ўсіх фігуравалі дзве махляркі. Паводле даных аддзела інфармацыі і грамадскіх сувязяў ГУУС Мінгарвыканкама, як правіла, наносяць свае візыты да пенсіянераў прайздзісеткі ў першай палове дня.

Першай ахвярай злачынчага на гэтым тыдні «дуэта» стаў пенсіянер, які жыве на Уральскай завулку, у якога пасля наведвання зладзюжак зніклі 3 мільёны рублёў. У 77-гадовага гаспадару кватэры на вуліцы Стаханавскай такім жа чынам «экспраправявалі» 1 мільён 200 тысяч рублёў.

У іншым выпадку «ліпавыя» сабрабнічкі пашурудзілі ў жыллі 77-гадовай пенсіянеркі, якая пражывае на вуліцы Райніса: няшчасная не далічылася 5 мільёнаў 440 тысяч рублёў. Яшчэ адной ахвярай махлярск стаў 89-гадовы гаспадар кватэры на вуліцы Васнячова, які страціў 1 мільён 100 тысяч рублёў.

Ігар ГРЫШЫН.

БУРШТЫНАВЫ ВАГОН

У пункце прапуску «Тудагай-1» падчас афармлення цягніка «Калінінград—Масква» беларускія памежнікі выявілі патаемны склад бурштынавыя вырабы.

Паводле звестак прэс-цэнтра Дзяржаўнага пагранічнага камітэта, у містолевай прасторы аднаго з вагонаў захоўвалася 1,5 тысячы бурштынавых упрыгажэнняў агульным коштам 15,5 мільёна рублёў.

А ў Нараўлянскай раёне ў памежнай зоне былі затрыманы двое беларусаў, якія перавозілі ў аўтамабілі «Аўды» 400 літраў віскі і 200 пакункаў скажынных вырабаў. Агульны кошт кантрабанды склаў 22 мільёны рублёў.

Мікола ДЗЯБЕЛА.

У ЛАТВІ ЗА ПАХВАЛУ САВЕЦКАЙ УЛАДЫ ЗМОГУЦЬ ПАСАДЖЫЦА У ТУРМУ

Міністэрства юстыцыі Латвіі рыхтуецца ў бліжэйшыя дні накіраваць на разгляд у сейм папраўкі да Крымінальнага кодэкса аб палітычных зьяяленнях. Калі парламент прыме гэтыя прапановы, то ў Латвіі, краіне, якая зусім нядаўна ўступіла ў ЕС, людзей змогуць пасадзіць у турму за любую спробу пахваліць савецкую ўладу.

Згодна з папраўкамі да закона латвійская пракуратура будзе прыцягваць да крымінальнай адказнасці тых, хто публічна праслаўляе, апраўдавае асобаў, асуджаных за генацыд. А таксама тых, хто адмаўляе факт генацыду ці апраўдавае рэжым, які ажыццяўляў генацыд. За такія дзеянні Міністэрства прапануе караць пяцігадовым турэмным зняволеннем ці работай пад прымусам. Новая фармулёўка дазволіць таксама прыцягваць да адказнасці людзей, якія адмаўляюць сам факт «савецкай акупацыі Латвіі».

НОВАЯ РАДА УКРАЎІНЫ РАСПАЧАЛА РАБОТУ СА СКАНДАЛУ

Робота ўкраінскай Рады шостага склікання распачалася са скандалу. Большасць дэпутатаў Блока Юліі Цімашэнькі пакінулі залу пасяджэнняў у знак пратэсту

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

супраць выказванняў спікера парламента пятага склікання Аляксандра Мароза.

Выступаючы з трыбуны парламента, Мароз назваў датармінаваны парламенцкія выбары ва Украіне, якія адбыліся 30 верасня, авантурай, а арганізатарам гэтай авантуры — прэзідэнта Віктара Юшчанку. Пасля гэтых слоў большасць дэпутатаў БЮЦ і прапэзідэнцкага блока «Наша Украіна — Народная самабарона» пачалі пакідаць залу.

ПОЛЬШЧА ВЫВЕДЕ ВОЙСКІ З ІРАКА, АЛЕ ЗАСТАНЕЦА ў АФГАНІСТАНЕ

У 2008 годзе Польшча «пачне і завяршыць вывад сваіх войскаў з Ірака», — заявіў у Сейме краіны прэм'ер-міністр Дональд Туск. «Праз год, у гэты ж час, тут у Сейме я скажу вам: наша місія ў Іраку — завяршана».

Разам з тым, адзначаў Туск, «Місія Войска Польскага ў Афганістане сведчыць аб надзейнасці Польшчы, я члена НАТО і таму будзе працягнута». Туск удакладніў, што ў Афганістане польскія салдаты вядуць барацьбу з вытворчасцю наркатыкаў, якія паступаюць адтуль у тым ліку і ў саму Польшчу.

Польскія салдаты вядуць барацьбу з вытворчасцю наркатыкаў, якія паступаюць адтуль у тым ліку і ў саму Польшчу.

З пачатку ўварвання кааліцыі на чале з ЗША ў Ірак у сакавіку 2003 года польскія Узброеныя Сілы страцілі тым 20 чалавек забітымі. Гэта краіна апынулася на чацвёртым месцы па колькасці страт сярод удзельнікаў кааліцыі пасля ЗША, Вялікабрытаніі і Італіі.

ПАСОЛЬСТВА ХАРВАТЫ І РАСІІ ЗАВАЛІЛІ ІКРОЙ І ГАРЭЛКАЙ

Пасольства Харваты ў Расіі абнародавала афіцыйную заяву, у якой падзякавала ўсім мясцовым аматарам футбола, якія па факсу, электроннай пошце і асабіста выказалі захапленне падзвігамі балканскай зборнай у Лондане.

У знак удзячнасці за перамогу над англічанамі, якія адкрылі Расіі шлях на ЕўРА-2008, у пасольства на працягу апошніх сутак неслі кветкі, плошавых мядзведзяў, ікру і гарэлку.

РАСІЙСКА АРМІЯ НАРЭШЦЕ ВЫРАШЫЛА АДМОВІЦА АД АНУЧ

Кірзавыя боты і анучы выключаны з пераліку пастаянных элементаў ваеннай формы адзення расійскай вайскоўцаў. Пра гэта паведаміў начальнік Тфу Узброеных Сіл РФ — намеснік міністра абароны Уладзімір Ісакаў.

«Боты застаюцца толькі для рот ганаровай варты», — удакладніў ён. У той жа час намеснік па тыле падрэсплі, што боты, якія маюцца на армейскіх складах, будуць выкарыстоўвацца толькі як рабочы абытак пры выкананні адпаведных работ. Акрамя таго, боты застаюцца як спецыяльны абытак у часцяк, якія дыслакуюцца ў раёнах з асаблівымі кліматычнымі ўмовамі. Ва ўсіх іншых часцяках вайскоўцы будуць насіць берцы.

Максім ГУЛЯКЕВІЧ, «Мінск-Навіны».

МАСКІРОўКА НЕ ДАПАМАГА

Мінчанін паспрабаваў зняць тысячу долараў з чужога рахунку па скрадзеным у знаёмага пашпарте.

У адзале банка, што ў доме № 155 на праспекце Незалежнасці, зайшоў чалавек, працягнуў у акно дакументы і папрасіў зняць усе грошы з банківскага рахунку. Сума была немалая — 1000 долараў, таму работнік банка стаў старанна правяраць дакументы і запячаткі, што перад ім не ўдалося пашпарту, а там выклікаў міліцыю.

Прыбыўшыя супрацоўнікі Дэпартаменту аховы МУС правялі паўзадушнага кліента ў Першамайскі РДУС. Там высветлілася падрабязнасці. Пашпарт належыць іншаму чалавеку, які прагаварыўся затрыманаму аб буйной суме грошай на асабістым рахунку. 20

Прыёмная кампанія-2008

За ўдзел у ЦТ можа быць уведзены рэгістрацыйны ўзнос

(Заканчанне. Пачатак у нумары за 23 лістапада.)

Паводле слоў Аляксандра Жука, яшчэ адно новаўвядзенне будзе звязана з навучаннем на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі на спецыяльнасць сельскагаспадарчага профілю. Калі раней прэзэдэнты на мэтавую падрыхтоўку павінны былі не толькі жыць у сельскай мясцовасці, але і скончыць сельскую навучальную ўстанову, то цяпер для іх пакінуць толькі адно прабаўванне — пражыванне ў сельскай мясцовасці. Акрамя гэтага, сярэдні пад школьнага атэстата ў такіх аб'ектах павінны быць не менш за пяць балаў. Раней ён павінен быў быць не менш за шэсць балаў.

Будучыя устаноўлены таксама крытэрыі конкурснага адбору для аб'ектаў, якіх хочаць атрымаць другую вышэйшую адукацыю. А такіх ахвотнікаў з кожным годам становіцца ўсё больш, і іх колькасць пераўвасць колькасць адведзеных для іх месцаў. Перш за ўсё будучы ўлічваюцца вынікі папярэдняй адукацыі (дыплом аб вышэйшай адукацыі з адзнакай), працягласць стажу работы па спецыяльнасці, ільготы для пацярпелых ад аварыі на Чарнобыльскай АЭС і служба ў войску.

Прапануюцца таксама перагледзець у бок павялічвання ніжняю мяжу тэставата бала, пачынаючы з якой вынік ЦТ прызнаецца адпаведным станаўчай адзнацы і дазваляе ўдзельнічаць у конкурсе. Падчас апошняй прыёмнай кампаніі праходзілі былі 15 балаў, а ў наступным годзе трэба будзе атрымаць не менш як 20 балаў, каб удзельнічаць у конкурсным адборы.

Для аб'ектаў, якія будуць паступаць на спецыяльнасці, што прадуць асабліва патрабаваны да работнікаў (дзяржаўнае кіраванне, міжнародныя адносіны, журналістыка, міжнародная журналістыка, мытная справа і некаторыя іншыя), у 2008 годзе могуць быць устаноўлены дадатковыя патрабаванні. Акрамя стандартнага набору дакументаў, ім трэба будзе

дзе падаваць у прыёмную камісію характарыстыку-рэкамендацыю, хутчэй за ўсё, такую рэкамендацыю будучы выдаваць мясцовыя органы ўлады.

Аляксандр Жук звярнуў увагу на адну цікавую тэндэнцыю: па многіх спецыяльнасцях на бюджэтных месцах выпускнікі сельскіх навучальных устаноў склалі 18,1 працэнта. Першакурснікамі бюджэтнай формы навучання сталі таксама больш як 180 грамадзян Рэспублікі Федэрацыі, Казахстана, Кіргізіі і Таджыкістана.

У параўнанні з папярэднім годам праходзілі конкурсны бэл павялічылі ў ВНУ практычна па ўсіх спецыяльнасцях — ад 25 да 60 адзінак. Самы высокі праходзілі бэл па стобальнай шкале быў адзначаны ў БДУ на спецыяльнасцях «Светлавая эканоміка» (363 балы), «лінгвакараіназнаўства» — 360 балаў для гараджан і 337 балаў для сельскай моладзі; «мжнародныя адносіны» — 356 балаў. Па дзесяцібальнай шкале самы высокі праходзілі бэл аказваў на спецыяльнасцях «архітэктара» ў БНТУ — 46,9 бала (і) і 44 балы (с), «рэжысура» (гукавое афармленне) ў Акадэміі мастацтваў — 46,7 бала, «архітэктурныя дызайн» зноў ў БНТУ — 42,7 бала і «графіка» ў Акадэміі мастацтваў — 42,3 бала.

На ўмовах апаўнення ў дзяржаўнай ВНУ было прынята ў гэтым годзе 44 863 чалавек, што на 9,3 працэнта больш у параўнанні з папярэднім годам.

Надзея НІКАЛАЕВА.



Міні-ўлазіны Опернага

Афіцэры Вызначылі задачы на перспектыву ў Мінска адбылася 15-я рэспубліканская канферэнцыя грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз афіцэраў».

Паводле інфармацыі прэс-службы Міністэрства абароны, у канферэнцыі ўзялі ўдзел каля 400 дэлегатаў і запрошаных: прадстаўнікі Рэспубліканскага савета, старшын абласных, гарадскіх, раённых, пярвочных арганізацый ГА «БСА», кіраўнікі склад Узброеных Сілаў Беларусі, старшын Афіцэрскай Беларускай і вайсковых часцей Беларускай арміі, старшын рэгіянальных структур Беларускага грамадскага аб'яднання ветэранаў, Беларускага саюза ветэранаў вайны ў Афганістане, прадстаўнікі БРСМ, Мжнароднага Саюза савецкіх афіцэраў і іншых. Удзельнікі канферэнцыі абмеркавалі ролю ГА «БСА» ў забеспячэнні вайнавай бяспекі Беларусі і вызначылі задачы арганізацыі на перспектыву. Нагадаў, што асноўныя напрамкі дзейнасці «БСА» — садзейнічаць стабільнаму развіццю Беларускага грамадства і патрыятычнае выхаванне моладзі. На сёння арганізацыя аб'ядноўвае звыш 30 тысяч чалавек.

Ірына ПРЫМАК.

Забывае? Новае? Вечнае!

Каб нявесту чужыя не лапалі...

«Мае сваікі ўжо сем гадоў жывуць сямейнай парай пасля рэгістрацыі шлюбу і вянчання ў царкве, але не маюць дзяцей. Абодва праішлі абследаванне ў абласных медустановах, якое паказала, што захаванні і проціпаказанні няма. Усе сваікі хвалюцца, перажываюць — думаемца пра рознае. Аднойчы іх маці ўзгадала цікавы факт. Калі маладыя вянчаліся ў царкве, то сталі на ручніку, які дала старэйшая швагерка (залюбка), а потым забрала яго з сабой дадому. Ці маглі гэта нейкім чынам справакаваць беспладнасць?»

Дарэгі чытачы нашай газеты, успомнім народнае мудраслоўе: «Як топішся, то і за саломку ўхопішся». Аднак пры гэтым давайце паспрабуем стрымліваць свае эмоцыі і памятаць, што прычынай беспладнасці могуць быць розныя фактары: фізіялагічныя, біялагічныя, сацыяльна-псіхалагічныя, прыродна-касмійныя, у тым ліку і рытуальна-абрадавыя. Таму ў пошуках станаўчай выніку трэба раіцца з рознымі спецыялістамі і толькі пасля гэтага шырока прычыны ў стылі вясельнага самазванства (менавіта стыхі, бо сённяшняй вяселлі толькі з вялікай доляй умоўнасці можна назваць абрадамі). А народная традыцыя за шмат вякоў існавання накіпала вялікі вопыт і перакананні свідрае: **неадпаведнае, недакладнае выкананне і адвольнае прагнанне абраду можа прывесці да самых розных, часам зусім нечаканых наступстваў.** Для таго каб папярэдзіць іх і перасцерагаць маладых ад негатыўнага ўздзеяння, людзі прадумалі спецыяльную абрадавую і прадцыварнавальную абрадаў. Перш за ўсё неабходна было звесці да мінімуму прамыя кантакты паміж маладымі і удзельнікамі вяселля. Менавіта таму табуравілі або лаўку, на якой сядзелі маладыя, засціпалі кажухом, калі дзелялі каравай і адорвалі маладых, і той, і той, хто даруў, і найперш — маладыя закрывалі рукі насавачкамі або спецыяльнымі хусткамі. Асобная тэма — адорванне маладых грашамі. Пакуль што заўважам, што ў дзень вяселля жаніху і нявесце да іх неўжа дакранацца.

У лік сакральных і адпаведна, недатыкальных атрыбутаў вясельнага абраду ўваходзіць і той ручнік, на якім маладыя сталі ў ЗАГСе або ў храме падчас вянчання. Узгадаем сітуацыю, сведкамі якой некалькі гадоў таму былі самі. Завяршаецца вянчання ў праваслаўнай царкве г. Ляхавічы. Святар узяў маладых за рукі і паўёў да алтара. Ручнік, на якім сталі жаніх і нявеста, застаўся без нагляду. Мы накіравалі да свата сказаць яму, каб акуртана загарнуў ручнік і з гэтым аддаў бацькам маладых. Нам наперарэз кінулася невядзкая росту жанчына (потым аказалася, што гэта цётка маладой), схавала ручнік і гучна сказала словы, якія доўга не выходзілі з галавы: «Не лапаіце чужымі рукамі (мелася на ўвазе ручнік), каб потым па жыцці нявесту кудысь мужыкі не лапалі!» Такія словы варты дарагога, яны якраз і прыводзяць некаторыя тайны светапоглядных уяўленняў, пра якія не часта гаварылі ўслых.

На жаль, сучасная моладзь, якая ўступае ў шлюб, і яе бацькі практычна нічога не ведаюць пра тое, якім павінен быць той ручнік, які трэба выбраць, што з ім рабіць далей, як захоўваць. А на самай справе абрадавыя ручнікі — гэта цэлы сувец са сваімі законамі пабудовы. У ім свой арнамент — складаны, закладзваныя тэкст светапоглядных уяўленняў, у ім жыццёвая дарога шматлікіх прадстаўнікоў роду, свае Доля, Шчасце, Лёс. Нам сёння ігнэруюна навязваюць ідэі зацяжкага індывідуалізму («Кожны сам са сабе», «Мой дом — мая крапсцё»), але Беларуска ментальнасць заўсёды трымалася на каштоўнасцях талакі, згуртавання, саборнасці. Чалавек звязаны са сваёй сям'ёй, родам тым самым нітак, якія, як у тым крохнах, мудрагеліста пераплітаюцца між сабой і ўтвараюць дарогу жыцця новага пакалення.

Гэтакаса і той ручнік, на якім маладыя сталі ў храме падчас вянчання, захоўвалі на працягу жыцця як самую каштоўную рэліквію. Але перад тым, як назаўсёды свахаць яго ў сямейным куфарку, выконавалі шыкоўны па выразнасці і вельмі сімвалічны на змесце рытуал. Заканчваецца дзельба караваём. Да маладых падыходзіць маці маладога і на месца караваём расцілае той самы ручнік. Вышырае талеркі, з якіх ёлі маладыя, і ставіць на ручнік. На талеркі кладзе лыжкі жаніха і нявесты, перавязваючы іх чырвонай стужкай. Туды ж складвае кветачкі маладых, вянчалныя свечкі, кілішкі і каравак караваём. Усё гэта загортаваў у ручнік, а зверху перавязвае чырвоным поясам (бязцам дзіця спавіла). Усё — маладых канчаткова звязалі-злучылі ў адзінае цэлае. Жывіце век у пары.

А хто ведае, што было з тым ручніком, пра які гаворка ішла ў дэслым у рэдакцыю лістце? Скажам мякка: пастанавленае пытанне можа мець пад сабой пэўныя падставы.

Шаноўныя чытачы, яшчэ раз просім: не толькі задавайце пытанні, але і дзяліцеся сваімі ведамі, вопытам, раскажыце пра цікавыя і невычайныя або папулярныя сітуацыі.

Кантакты тэлефон 292 21 03. Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Ад «АКТРЫСЫ» да «АКТРЫСЫ»

Сёння станаў вядомыя вынікі конкурсу мастацкіх фільмаў на фестывалі «Лістапад» і лепшая карціна, паводле меркавання Беларускіх глядачоў, будзе паказана пасля цырымоні ўзнагароджання ў Палацы Рэспублікі. Але ўжо напярэдадні быў паказаны лепшы дзіцячы фільм на фестывалі. Маленькія глядачы аддалі перавагу мастацкаму фільму з Чэхіі «Махарал — тямніца талісмана». Праўда, дарослае прафесійнае журы на чале з актрысай Валыяцінай Цылічнай прысудзіла прыз за лепшы паўнаметражны мастацкі фільм нямецкай стужкі «Рудзі — гончае парася». У конкурсе анімацыйных фільмаў лепшым назвалі расійскі «Куй Гоша». Але на думку ўдзельнікаў і гэтай фестывалю, ён прыцягвае не толькі расійцы...

Апошні конкурсны дзень фестывалю, апошнія імгненні здзіўлення, узрушэння. Імгненні сустрэч, якія запамінацца надоўга. Як і словы гасцей, якія прыехалі ў Мінск, каб прадставіць сваю краіну, сваё кіно, сваю асабістую працу. Ёсць гошці фестывалю, які сталі героямі ў Мінску 3-га тэатра, што бываюць тут таксама і маюць магчымасць прадставіць любую новую сваю працу — такім стаў расійскі фільм «Актрыса», які дэманстраваўся на адкрыцці. А потым адкрыццём станаўліліся іншыя фільмы, і іншыя акцёры і актрысы...

Віктар СУХАРУКАЎ, заслужаны артыст Рэспі:

Я езджу на фестывалі, калі мне ёсць з чым ездзіць, калі ёсць што прапагандаваць, дзе я адрацаваў на поўную моц. Сёлета прадстаўляю фільм «Агітбрыгада «Бі ворган!»». Праца ў ім для мяне была цікавай, таму што рэжысёр Віталь Мельнік мяне выягнуў з амплуа брытагалявых. Можнае ганарыцца: у Мінску ў рамках фестывалю прэм'ера гэтага фільма адбылася нават раней, чым у Маскве. Я ўдзячына «Лістападу» за тое, што ён цікавіцца маймі творчасцю. Гэта чацвёрты фестываль, дзе ў праграме ёсць фільмы з маймі ўдзелам. І я прыязджаю ў Мінск з задавальненнем. Я адчуваю да сябе павагу і любоў яшчэ як толькі выходжу на вакзал. Як трус на ўдава, я імкнуся ў Мінск. Вельмі люблю гэты горад, дзе так добра прымаюць, кормяць, любяць. Я прыязджаю сюды з чыстым сэрцам і еду назад чыстым, не апляваным, гэта вельмі важна для артыста.

Валерыі БАРЫНАЎ, народны артыст Рэспі: — «Беларускі фільм» — першая студыя, дзе я зняўся. Гэта было ў 1968 годзе, я іграў маленькую ролю студэнта ў карціне Ігара Дабралюбава. Пачатак быў нудным кінафестывалі «Лістапад» да гэтага часу я ні разу не быў і мне вельмі цікава паглядзець, як тут што адбываецца, цікава паназіраць за людзьмі, якія прыходзяць глядзець кіно. Ім, здаецца, сёння зусім не важна, у якім краіне фільм зроблены, галоўнае, каб ён быў добры і нешта нёс. І, шчыра прызнацца, я не разумю падзелу на славянскае кіно і неславян-

Спорт-тайм

Наша зборная ў чацвёртым кошыку

Паводле вынікаў надрукаванага ў пяты дзень зборнай ФІФА (Беларусы — 60-я), вызначыліся склад кошыку ўдзельнікаў турніру ЧС-2010. Зборная Беларусі апынулася ў 4-м кошыку разам з камандамі Славакіі, Босніі і Герцагавіны, Венгрыі, Малдовы, Уэльса, Македоніі, Літвы і Кіпра, а значыць, з прадстаўнікамі гэтых краін падначаленыя Бернд Штанге ў кваліфікацыі не згуляюць.

Іншыя кошыкі: 1. Італія, Іспанія, Германія, Чэхія, Францыя, Партугалія, Нідэрланды, Харватыя, Грэцыя, 2. Англія, Румынія, Шатландыя, Турцыя, Балгарыя, Расія, Польшча, Швецыя, Ізраіль; 3. Нарвегія, Украіна, Сербія, Данія, Паўночная Ірландыя, Ірландыя, Фінляндыя, Швейцарыя, Бельгія; 5. Грузія, Албанія, Славенія, Латвія, Ісландыя, Арменія, Аўстрыя, Казахстан, Ліхтэнштэйн; 6. Азербайджан, Эстонія, Малда, Люксембург, Чарнагорыя, Андорра, Фарэрскія астравы, Сан-Марына. Жараб'ўка ў нядзелю.

Беларусы пакінуць «Том»

У міжсезонні беларускія футбалісты расійскага клуба «Том», Васіль Хамаўтоў, Віталь Булга і Аляксандр Кульчы павінны папаціцца аб новым месцы сваёй працы. Кульчынем ужо зацікавіліся падмаскоўныя «Хімік».

скае. Не хачу, каб адна нацыя супрацьстаяла другой. Калі кіно зроблена якасна і з любоўю да гледача, то звычайна пра гэта і не думае. Таму давайце мы будзем гаварыць на мове нашых глядачоў.

Леў ПРЫГУНОЎ, народны артыст Рэспі: — З задавальненнем прыязджаю ў Мінск. Я здымаўся ў Беларусі ў 66-м годзе ў фільме «Саха, Са-шанька». Тады гэтая карціна была прызнаная самай горшай усімі крытыкамі. А зараз глядзяцца быццам бы і нічога... Яшчэ я быў запрошаны на здымкі ў апошні фільм Міхаіла Пташкіа, іграў звар'яцелага смершаўца. Успамінаю Мінск заўсёды з цёпльнай: на першай карціне мы тут здарова пагулялі.

Абас РАФЕІ, рэжысёр, прадюсар, Іран: — Мы вельмі рады, што маем магчымасць прадстаўляць свае фільмы ў Беларусі, на «Лістападзе» ў конкурснай праграме. Удзячына, што тут у пяцірады гадзі быў адзначаны прызам фільм «Левый, левый». Прыёмам адчуваць і прычыныцца да тых момантаў, дзе прэзентацыя культуры са старажытных часоў — персідскай і славянскай — спадуюцца ў поглядна на мастацтва і на сувец. Спадзяюцца, што будзе і сумесны беларуска-іранскі фільм. Перамовы нахонт таковага праекта мы вядзем. Мы ўжо атрымалі прапанову са сцэнар'яем ад Маргарыты Касмавай пад назвай «Іранская жанчына». У тая дні, што будзем тут, збіраемся абмеркаваць гэты праект.

Юрыс ПОШКУС, рэжысёр (Латвія): — Я на «Лістападзе» дагэтуле не быў. Дзівіла, што такая вялікая зала аддадзена фільму не вельмі вядомага рэжысёра. І яна поўная гледачоў... Мой фільм вельмі своеасаблівы, мы яго здымалі без сцэнар'я, эпизоды з яго будавалі па ходу здымкаў. Мэта была, каб даць свабоду дзеянню артыстам. Мы былі вольныя, таму што ў фільма вельмі малы бюджэт (каля 200 тысяч долараў), і нам не трэба было яго адрацоўваць. Хацелася зрабіць «чыстае кіно». Па ражысёрскай залы, якая сабралася на фільм у Мінску, я зразумеў, што гэта адчулі. Думаема, што ў вас развіты глядач, які больш цікавіцца жыццём.

Вера ПАЛЯКОВА, актрыса (Беларусы):

— На маю думку, вельмі добра, што на фестывалі знаходзіцца месца і творчым акцыям, дзе артысты могуць праявіць не толькі свае прафесійныя якасці ў фільмах, але паказаць сябе ў жыцці, у песнях, якія яны любяць і спеваюць у спецыяльна арганізаваным гала-канцэрце ў Мінску. Я ўспамінаю той час з цёпльнай. А вое на Цімошкінае фестывалі «Лістапад» да гэтага часу я ні разу не быў і мне вельмі цікава паглядзець, як тут што адбываецца, цікава паназіраць за людзьмі, якія прыходзяць глядзець кіно. Ім, здаецца, сёння зусім не важна, у якім краіне фільм зроблены, галоўнае, каб ён быў добры і нешта нёс. І, шчыра прызнацца, я не разумю падзелу на славянскае кіно і неславян-

Ларыса ЦІМОШЫК.

УП «Мінский городской центр недвижимости» (организатор аукциона) совместно с РУП «БелГИЗ» (продавец) проводят открытый аукцион по продаже находящихся в республиканской собственности зданий, сооружений и передаточных устройств, расположенных по адресу: Минская область, Минский район, д. Прилуки, ул. Мира. Площадь земельного участка — 5,51 га (решение Минского районного исполнительного комитета от 05.03.2003 № 380).

- Лот № 1: — техническое здание (общая площадь — 591,5 м.кв., инв. № 01-4); — гараж (площадь — 111 м.кв., инв. № 01-35); — ошелохранилище (площадь — 25 м.кв., инв. № 01-057); — сарай для скота (площадь — 123 м.кв., инв. № 01-2999); — здание «Конус» (площадь — 57 м.кв., инв. № 01-30, расположено в н.п. Атолино Минского района); — здание дизельной (общая площадь — 33 м.кв., инв. № 01-31); — здание карнального помещения (общая площадь — 114,4 м.кв., инв. № 01-34); — здание такежаной (общая площадь — 27,3 м.кв., инв. № 02-97); — участок водопроводной сети (211 м.п., инв. № 03-349); — участок наружной канализации (58,08 м.п., инв. № 03-352); Начальная цена лота — 188 647 824 белорусских рубля.

- Лот № 2: — грунтовая дорога протяженностью 332 м.п., — две колес из железобетонных плит протяженностью 332 м.п. (инв. № 02-58/1); — резервуар пожарного запаса воды (инв. № 02-60); — ограждение территории (30,55 м.п., инв. № 02-72) с воротами металлическими двухстворчатыми и калиткой металлической; — ограждение территории (2 557,45 м.п., инв. № 02-74); — кабельная линия электропередачи (0,4 км., инв. № 03-351); — внутренний газопровод (5,8 м.п., инв. № 033700); — внутренний газопровод (5,07 м.п., инв. № 033701); Начальная цена лота — 24 619 105 белорусских рублей.

Условие продажи: лоты продаются в комплексе. Зататок в размере 18 500 000 белорусских рублей перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, код 153001331, УНП 190398583. Договор купли-продажи между продавцом и покупателем подписывается в срок до 31.12.2007. Оплата объекта осуществляется в течение 30 календарных дней с даты проведения аукциона.

Аукцион состоится 26 декабря 2007 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зат аукционов. Заявление на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по 22 декабря 2007 года до 16.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Порядок подачи заявления на участие в аукционе указан в условиях проведения аукциона.

Телефон для справок: 227 48 36. КУП «Минский городской центр недвижимости» УНП 190398583.

Крынічка

Рубрыку вядзе Валыяціна ШПІЛЕЎСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 29 (247)

«Няпрошаныя госці» каліны

«На нашым агародзе расце кусці каліны — прыгожая і вельмі карысная расліна. Але кожны год нейкія шkodнікі аб'ядаюць лісце, ну проста дужа баліць глядзець, як неза-служана яе кр'юйдзяць. Чым ёй можна дапамагчы?»

Людміла МАСЯТА, Воранэйскай раён. Многія садаводы любяць каліну за декаратыўнасці і каштоўныя плодды. Але некаторыя палюхае не толькі гаркаваты смак плодаў, але і шkodнікі, якія не супраць паласавацца лісцямі расліны, ад чаго і зніжаецца яе декаратыўнасць. Ужо да пачатку лета друшчэ можа атакаваць лісцявую частку каліны. Калі лісцявая частка каліны не толькі лісцямі, але і аб'ядаюць пясцісткі кветка. Акрамя лісцявага каліну пашкоджаюць лісцяверткі, тлі, павуціныя клешчы.

Калінавыя лісцяверткі — жук бурваата-жоўтага колеру, даўжынёй 5–6 мм, з яйкападобным целам, густа пакрытым кароткімі валаскамі. Жукі вылятаюць у канцы чэрвеня ці ў пачатку ліпеня і аб'ядаюць лісце і плодды. Зеленавата-жоўтыя, з цёмнымі кропкамі і чорнай галоўкай лічынкі з'яўляюцца у канцы мая. Па меры іх росту характар пашкоджання мяняецца: лічынкі старэйшага ўзросту выядаюць у лісцях скразныя дзіркі. У другой дэкадзе чэрвеня лічынкі жаваюць у зямлю для акулівання. Самкі дарослых жукоў, наеўшыся, адкладваюць яйкі на сухіх галінках і кветканосах каліны ў невядзікі выдзеленыя ямка. Адна самка здольная адкладзі да 700 яйкаў.

Вусены матыля лісцяверткі скручваюць лісце каліны ў тру-бачкі, змацоўваючы іх павуцінкай, харчуюцца знутры. Калі лісця разгарнуць, то вусены жоўтага, зялёнага ці бургана колеру пачынаюць выгнацца, стараючыся ўпасці з ліста і павіснуць на павуцінцы. Зімоўчы вусены старэйшых узростаў у трэшчаныя кары, дзе акулівваюцца. У наступную вясну вылятаюць матылі.

Павуціныя клешчы пасяляюцца на ніжнім баку ліста, аплятаючы яго тонкай павуцінай, высмоктваючы з яго сок. Пашкоджаныя лісціцы робяцца жоўта-карчывымі, засыхаюць і апдаюць. Кляшчы вельмі хутка размнажаюцца і за лета даюць некалькі пака-ленняў. Самкі шkodнікі зімоўчы пад апальым лісцем.

Калінавая, люцэрнавая і бурчаная тлі пашкоджваюць каліну з мая. Насякомыя высмоктваюць сок з маладых лісцяў і парасткаў, з-за чаго лісціцы спыняюць свой рост, парасткі слабеюць, вык'рыўляюцца і могуць падмерзнуць зімой. Тля з'яўляецца таксама пераносчыкам вірусных хвароб.

Як жа абараніць каліну ад няпрошаных гасцей? Увосенні неабходна сабраць апалае лісце, выразаць сукія галінкі і спаліць. Зямлю пад кустамі пажадана кожны год перакопаць і мульчыраваць. З зімніх сродкаў аховы раслін выкарыстоўваюць карба-фос (75 г на 10 л вады). Супраць кляшчы памогучы прапараты нерон (15–20 мл на 10 л вады) і антклекшч (4 мл на 10 л вады).

У перыяд цвіцення і вяснянана плодаў прымяняюць настоі і адвары інсектыцідных раслін: чыстачелу, дзімухаўцу, часнаку і іншых.

Маркоўная тэрапія

Мала хто ведае, што і насенне, і лісце дзікараслай морквы як каштоўная лекавая сыравіна былі вядомы яшчэ чатыры тысячы гадоў таму. А вое караняплод, як лекавы срод-дак морквы, вядомы толькі з сярэдніх вякоў.

Старажытна-рымскі ўрач Дзіярыкард рэкамен-даваў насенне дзікай морквы пры затрыцкі мо-часкупнасці. У траўніках XVI–XVII стагоддзяў на-сенне морквы рэкамендуецца як эфектыўны срод-дак пры лячэнні нырачнакаменная хваробы, а сок караняплодаў — пры атручэннях. Карыснымі з'яў-ляюцца і караняплоды, і насенне, і вацінне як дзі-караслай, так і культурнай морквы.

Караняплоды змяшчаюць вялікую колькасць клетчаткі, да 15,5 працэнта цукраў, азіотыя рэ-чывы (1,1 працэнта), невядзікую колькасць эфір-ныя і тлустыя алеў, вітаміны В₁, В₂, В₆, В₉, Д, Е, К, РР, аскарбінавую кіслату. Асобна трэба ска-заць пра каратцін (правітамін А), які прадукцё-развіццё такіх захавананняў, які атрасклероз, рэўматыіды артрыт, катаракта. Чым больш ка-раціну ў караняплодзе, тым цяжэйшая яго афар-боўка. З мінеральных злучэнняў у караняплодах выяўлены солі калію, жалеза, кобальту, медзі, фосфару, ёду.

Вацінне морквы таксама змяшчае, хоць у мен-шай колькасці, чым караняплоды, флаванойды, ка-раціноіды, вітамін С.

Насенне і культурнай, і дзікай морквы змяшчае арганічныя кіслоты (мурашыную, водатную, мас-ляную), араматычныя злучэнні, флаванойды, эфір-ныя алеў. Як сьвядоўваюць нямецкія даследчыкі, у гэтым эфірным алеі змяшчаецца спірт каратол, здольны стымуляваць рэгенерачыю клетак, у пры-ватнасці, клетак печані.

Як лячыцца і ад чаго? Перш за ўсё, вядома

ж, патрэбна ўжываць у ежу свежыя салаты з морк-вы, асабліва зімой, калі арганізм мае патрэбу ў вялікай колькасці розных вітамінаў. Важнае зна-чэнне мае свежая морква пры пагаршэнні зроку, звязаным з недахопам вітаміну А. Карысны мар-коўны сок, напрыклад, пасля перанесенага ін-фаркту міякарда, ён паліпшае стан сасудаў. Не-малаважны гэты прадукт і ў харчаванні гіпертён-ікаў. У гэтым выпадку трэба прыгатаваць наступ-ныя настоі:

Восеньскія нататкі

АДДЗЯЛЕННЕ ТРАУМАТАЛОГІ

У аддзяленне траўматалогі трапляюць па-рознаму, але кожнага прыводзіць сюды сваё бяда. Аднаго пасля аварыі даводзіцца ледзь не па кавалках складваць, а іншы на сваім агародзе спатыкнуўся, упаў і атрымаў сур'ёзны пералом. За дні і вечары, што давялося правесці каля ложка блізкага чалавека ў названым аддзяленні, перад вачыма прайшло шмат розных людзей. І аб'ядноўвала іх амаль адно: яшчэ ўчора кожны быў заняты сваёй справай, ставіў перад сабой нейкія мэты, недзе спяшаўся, а сёння апынуўся ў гарызантальным становішчы, і іншае, акрамя здароўя, адшло на другі, або нават на дзесяты план. Кажуць жа: хочаш насмешыцца Бога, раскажы пра свае планы.

Вось маладая прыгожая жанчына: свабодна размаўляе на трох замежных мовах, працавала ў Лашчынскай Амерыцы і зараз мае добрую работу, удакладнае жыццё. Яе выпадак, мусіць, пабў рэкорд на недарэкацыі (але ж хіба траўма наогул можа быць дарочнай?). На балконе ў сваіх лепшых сяброў наступіла на лямку, яны закрываўся ўздоўж і падавал. Накрыўка паламалася, жанчына ўпаў і склеп паўтараметравы вышыні і паламала пазваночнік. У саброе былі госці, і перад гэтым па накрывцы пахадзілі можа пяць чалавек, пераважна мужчыны, значна цяжэйшы за яе. Сапраўды як у бессмяротным рамане Булгакава: «Не ведаеш, хто гэта нітачку (жыцця). — С. Я.» падвесіў, і хто калі яе перарэжа?»

Да сімпатэчнай Алены, бывала, звяртаўся знаёмы, што наведваў: «Ну здароў, прыгажосць!» А «прыгажосць» ужо месяц ляжала на спецыяльным прыстасаванні, якое дазваляе не дэкаранца да пасцелі спінай, па сутнасці — вісела. Пра тое, каб прыстаць ці павярнуцца, зразумела, гаворкі не вядзецца. Можна ўявіць сабе, якое гэта жыццё. Але ж ёй яшчэ пашанцавала. І праз колькі месяцаў яе абяцалі падняць на ногі. Пашанцавала, бо пасля таіх траўмаў гэта ўдаецца зрабіць не ўсім. Яе таварка па палаце — якая-ва я жанчына — таксама пакутавала ад траўмы пазваночніка. Праўда, у жыжаркі вёскі Люшнёва выпадак быў лягчэйшы. І усё роўна ляжаш нерухама трыбы некалькі тыдняў. Войкала і працінала той дзень: гэта ж трыба было лезці на

не скажаш, праз якія пакуты прайшла маладая яшчэ жанчына. — А мяне загадчык аддзялення ўсю перабраў, — бойка адказвае на маё пытанне, якое тут усё задаюць адзін аднаму. — Як гэта? — А вось так. «Хуткая» прывезла ў адну з гарадскіх бальніц з трайным пераломам нагі. Здаецца, злажылі, паправілі. Аказалася, не так, зраслося няправільна, нага крывая, хадзіць не магу. За год з лініям стала нехадзячым інвалідам другой групы. Не хацелу брацца спатчыку наш доктар, але ж умаліла. І вось — зноў аперацыя, зноў ламалі ўсё нанова і нанова складвалі. Цяпер з палачкай ужо хаджу, і сёння муж па мяне прыдзе.

— А вам пашанцавала, — звяртаецца Галія ўжо на адыходзе да сваіх састарэлых таварак па палаце, — я ў адрозні ад гэтых доктара трапілі! — Дык вось за доўгія дні ў аддзяленні траўматалогі я зразумела дзве рэчы. Па-першае, пры любых праблемах, пры любым раскладзе жыцця самае галоўнае — калі ты на сваіх нагах. Па-другое, важна, каб быў чалавек. Доктар, які ў цябе пахіснулася здароўе, і проста чалавек, якому можна хоць пазваніць, папакацца, калі табе цяжка, і які выслушае. Ну будзь здаровы, дарагі чытац, і ніколі не трапіў у аддзяленне траўматалогі.

Святлана ЯСКЕВІЧ.



Фота Анатоля КІШЭНІ

«ПЛЁТКІ ХАЙ ПЛЯЦЕ ПЛЯТКАРКА, Я Ж ІДУ ў ЦЭНТР СВОЙ ШПАРКА»

Чалавек, які дасягнуў пенсійнага ўзросту і пайшоў на заслужаны адпачынак, вельмі часта адчувае сабе непатрэбным, выкінутым за борт актыўнага жыцця. Адрэс — дрэнны настрой, дэпрэсія, бяссонніца, нервовыя зрывы. Менавіта на такой псіхалагічнай глебе вырастаюць больш сур'ёзныя хваробы. Дык вось, каб пайсці, без стрэсу, пераадолець гэта выпрабаванне, у першую чаргу, і стварыць выратавальны цэнтр.

«Райскае месца»

Аддзяленне дзённага знаходжання для пенсіянераў і інвалідаў Тэрытарыяльнага цэнтру сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Фрунзенскага раёна — сапраўды, «райскае месца» для мужчын і жанчын у самым росквіце сіл (пенсіянерамі іх язык не паверчаеца да назваў: настолькі яны маладыя душой, энергічныя і перапоўненыя прагай да жыцця). Паўляючы людзі тут не толькі памацоўваюць здароўе, але і атрымліваюць так неабходныя ім зносіны.

— Наша аддзяленне — не прытулак для адзіночкі пахлых людзей, — з самага пачатку размовы расставіла кропкі над «і» спецыяліст па сацыяльнай рабоце і выкладчык фізкультуры па сумяшчальнасці Данута Нікішына, — а месца, куды актыўныя пенсіянеры, якія жадаюць жыць поўным жыццём, прыходзяць для таго, каб іскава і з карысцю правесці час з аднадушчымі.

На сёння цэнтр наведваюць 188 чалавек. Самаму «сталаму», Ціхану Сямёнаву, 88 гадоў. Ён пастаянна неведвальнік музычнай гасціні. Лезгінка — канек Ціхана Ся-

У перапынках паміж клубнай дзейнасцю і заняткамі ў трэнажорнай зале пенсіянеры збіраюцца ва ўтульным пакоі, дзе за кубкачым гарбаты можна абмеркаваць апошнія навіны, параіцца, сыграць у шахматы, паглядзець відэафільм і нават паспяваць пад караоке. Абстаноўка тут нахлталат хатняй: тэлевізар, утульныя каналы, крэслы, абсталяванне для заняткаў спортам, а на кухні — сталовыя прыборы, халадзільнік і мікрахвалевая печка.

Клуб з'яўляецца для наведвальнікаў другім домам. Яны тут і за кавячкім дагладваюць, і матрацы штопаюць, і вокны заклеіваюць. Адыным словам, пакаіюць тут часцінку сабе.

— Вось паглядзіце, нават касцюмы ў прыгажосці для выступленняў самі прыдумваем і робім уласнымі рукамі, — гартэе фотарэдактар адна з жанчын. — Ну як, падабаецца? — Пасля некалькіх хвілін размовы Таціяна Назаранка прызналася, што адчула сабе па-сапраўднаму шчаслівай толькі пасля таго, як пайшла на пенсію.

— У мяне работка была не вельмі цікавая, тэхнічная. А пасля рады Данута, — Запыты самыя розныя: ад камп'ютарных курсаў да заняткаў рэлаксацыяй з псіхалагам. Спецыяльна па просьбе наведвальнікаў былі адынены клуб індывідуальна, а пасля і бальнага танца.

«Мо ў Інтэрнэце жаніха знайду... англамоўнага»

У верасні, па просьбе дзяўчат (так наведвальніц цэнтру называе Данута), увелі новыя курсы — па вывучэнню англійскай мовы.

— Можна, безумоўна, наведваць іншыя курсы замежнай мовы, — гаворыць жанчына. — У Мінску іх гаць гаць. Але мала таго, што яны дарагія, ды і розніцы на маладзкіх. Дзе ж нам узначла за студэнтам, якія імгненна праглытаць інфармацыю. У нашым узросце ўспрымаюць зусім іншае. Кожнаму патрэбна ўдзіліць увагу, даць час падумваць...

З гэтай задачай выдатна справляецца выкладчык-валандэр Юлія Дзевяткіна. Яна, педагог па адукацыі, раней наведвала групу здароўя ў цэнтры.



«Данутачка, дапамажыце мне, калі ласка, зменшыць нагрук...» — звяртаецца па дапамогу Аліна Антонаўна.



Апошнім часам актыўна адпрацоўваецца аптымальная мадэль аховы здароўя. На пытанні карэспандэнта «Звязды» адказвае начальнік упраўлення арганізацыі медыцынскага дапамогі Міністэрства аховы здароўя Ігар Брюка.

«Сетка медустаноў не згортваецца»

— Вялікая ўвага надаецца развіццю першаснай медыка-санітарнай дапамогі. Шмат тут зроблена ў межах грунтоўнай Праграмы адраджэння і развіцця вёскі. Затраты заўсёды перавышалі планавыя заданні фінансавання. За 2005—2006 гады выдаткаваны сапраўды каласальныя сродкі — 468 мільярдаў рублёў (пазалецася — 183 млрд, а летася — 255 млрд). Такія ж тэндэнцыя захавалася і сёння. Грушы ўкладваюцца адрадна — на аснашчэнне устаноў аховы здароўя абсталяваннем, аўта-транспартам...

— Ігар Уладзіміравіч, усё гэта добра, аднак сетка медыцынскіх устаноў у вёсцы ў выніку так званай аптымізацыі змяняецца?

— Нельга так ставіць пытанне. Сапраўды, адбываецца аптымізацыя сеткі медыцынскіх устаноў у вёсцы, аднак гэта збалансаваны працэс. Напрыклад, сёлета янзчанна зменшылася колькасць фельчарска-акушэрскіх пунктаў, але ж адначасова павялічылася колькасць урачоў-акушэраў. Так што абслугоўванне высюдоў рэальна палепшылася, прынамсі, для гэтых створаныя новае намяшчэнне ў медыцынскай галіне. Сёлета і ліпені былі зацверджаны новыя сацыяльныя стандарты. Была дэталізавана пазіцыя па колькасці насельніцтва, якую павіна абслугоўваць урач. Таксама закладзена большае даступнасць забеспячэння лекамі. Так што магчымасці ў людзей у плане медыцынскага сэрвісу павялічыліся.

Асобна вызначаны стандарт для населенага пункта новага тыпу — аграарадка. У нарматывах дакладна пазначана, якім чынам там усё павіна быць арганізавана. Тут для нашых спецыялістаў ніякіх некачэнасцяў не ўзістка. Справа ў тым, што Міністэрствам аховы здароўя ў 2004 годзе пачала адпрацоўвацца сістэма медыцынскага аўра. Цяпер у межах акругі, якую злучае аграарадак, у медыкаў з'явілася магчымасць маневру ў з'яўленасці ад той ці іншай сітуацыі, чаго раней не было. Таму і спецыялісты, і насельніцтва (мяркуючы па варотах пацыентаў) у цэлым па-

з'яўляюцца ацэньваюць змены, якія адбываюцца апошнім часам.

«Пятая частка медыкаў — пенсіянеры»

— Ці удалося вырашыць кадравую праблему?

— Калі яшчэ ў 2004 годзе каля 70 амбулаторыі былі не ўкам-плектаваныя ўрачамі, то цяпер гэтая надзвычайная праблема практычна вырашана. Зразумела, каб кампенсавач дэфіцыт урачэбных кадраў, даводзілася ў тым ліку выкарыстоўваць і адміністрацыйныя меры, калі вышэйшым навуковым устаноў медыцынскага профілю размяркоўваліся перш за ўсё ў арганізацыі аховы здароўя ў вёсцы. Трэба разумець правільна — гэта быў вымушаны крок, і наступнае сітуацыя змяняецца. Павялічваецца набор студэнтаў у медыцынскія вышэйшыя навуковыя установы: вызначана, што налета ў адпаведных ВНУ будучы навушчана 2,1 тысячы чалавек (сёлета планавы набор склаў 1,8 тыс.). Аднак гэты кадравы рэсурс спрацуе толькі праз шэсць гадоў.

«Перспектыва, зразумела, вельмі важная справа, але як выглядае сітуацыя зараз?»

— Цяпер асабліва запатрабаваны высокатэхналагічныя метады дыягностыкі і лячэння, якія скандэнтраваны ў буйных клініках. Пытні на такіх павуліх пастаянна ўзрастае. Да таго ж адбываецца імклівае развіццё новых тэхналогій. Зразумела, адчуваецца дэфіцыт кадраў. Пэўным чынам праблема вырашаецца за кошт пенсіянераў, колькасць якіх у цэлым па сістэме аховы здароўя складала каля 20 працэнтаў. Напрыклад, мой настаўнік, знакаміты дзіцячы анестэзіялаг і рэанімацый Станіслаў Патрыць Ранаіскі, якому мы нядаўна вінашавалі з 75-годдзем, досюль працуе па спецыяльнасці. Вядома, такога замашчэнне адбываецца за кошт недахопу патрэбных спецыялістаў. У Міністэрстве аховы здароўя цудоўна разумеюць такую сітуацыю, будзем рабіць усё для таго, каб яе выправіць. Дарчы, гэта датычыцца не толькі буйных клінік, але і шэрагу іншых меды-

цынскіх устаноў, дзе часта не хапае «вузкіх» спецыялістаў.

«Пагадоўнай» дыспансэрызацыі не будзе»

— Наколькі даступныя для ўсіх пацыентаў найноўшыя медыцынскія тэхналогіі?

— Яны даступныя абсалютна ўсім у тым выпадку, калі ўзнікае неабходнасць у іх прымяненні. Функцыянальную і лабараторную дыягностыку стану свайго здароўя кожны можа зрабіць абсалютна бясплатна. У тым ліку і ў вёсцы. Галоўнае, каб было жаданне. Нядаўна ўступіла ў дзеянне пастанова Міністэрства аховы здароўя аб дыспансэрызацыі дарослага насельніцтва. Гэтым дакументам дакладна вызначана: у залежнасці ад узросту, захавання колькі разоў чалавек павінен звярнуцца да ўрача, каб не толькі вызначыць стан свайго здароўя, але і мець магчымасць карэктаваць яго з дапамогай неабходных спецыялістаў. Пры гэтым вельмі важнае менавіта стаўленне пацыентаў. Шлях да здароўя дасягаецца толькі агульным намаганнем ўсяго грамадства, а не асобна медыкаў.

У якасці эксперымента з наступнага года ў Мінску і Гродне плануецца, што падчас дыспансэрызацыі ўрач і пацыент павіны будзе заключыць спецыяльны дагавор, дзе дакладна вызначаны правы і абавязкі абодвух бакоў. Гэтым дакументам мяркуецца рэгуляваць адпаведны працэс. Такім чынам, не толькі ўрач са свайго боку прымае абавязкі, але і пацыент нясе адказнасць за належнае выкананне пэўных рэкамендацый. Мінімум — прыйсці ў назначаны час і прайсці неабходны агляд.

— Ігар Уладзіміравіч, дыспансэрызацыя будзе неабходна для ўсіх?

— Мы добра ведаем вопыт СССР, дзе ў свой час быў прыняты загад аб усеагульнай дыспансэрызацыі. Навад гэты метад не спрацаваў. Таму «пагадоўнай» дыспансэрызацыі не будзе, звяртацца да такіх метадаў няма сэнсу. Іншая справа, што неабходны выбарачны нагляд за хворымі, людзьмі з пэўнай «групы рызыкі», памежны стан якіх можа перайсці

У Маскве пасля таго, як была поўнасцю камп'ютарызавана адна з паліклінік, ва ўрачоў адрозу з'явілася амаль трыццаць урач. У выніку амаль удвая павялічылася колькасць наведванняў пацыентаў, а з улікам выкарыстання тэледыягностыкі магчымасці пашырліся больш чым у пяць разоў! І усё гэта пры стабільнай колькасці персанала. Гэта сучасны ўзровень, да якога неабходна імкнуцца. Спэцыяльна, што ў бліжэйшыя 2—3 гады ў нас будзе больш магчымасці для развіцця першаснай медыка-санітарнай дапамогі.

Усё гэта, зразумела, у першую чаргу накіравана на тое, каб палепшыць якасць здароўя насельніцтва. Ужо цяпер тут можна вызначыць шэраг становячых момантаў. Паступова адбываецца павелічэнне працягласці жыцця, думам, што ў бліжэйшы час у сярэднім на рэспубліцы ўдасца выйсці за 70-гадовую мяжу.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.
Фота аўтара.

КАЛІ ПАРАДАНТЫТ ЗАСЕЎ У КІШЭНІ

Парадантыт — другое па распаўсюджанасці стаматалагічнае захворванне пасля карысця. Запущаная форма парадантыту выклікае выпадзенне зубоў, якія на выгляд падаюцца абсалютна здаровымі. Аднак парадантыт пагражае не толькі зубам, але і здароўю чалавека ўвогуле, бо яму спадарожнічае мноства палатогі — ад сардэчна-сасудзістых да эндакрынных. Справа ў тым, што тканкі параданта прызнаны шматлікімі крывяноснымі сасудамі, таму інфекцыя хутка разнісца па ўсім арганізме.

Паводле даных Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, каля 95 працэнтаў дарослага насельніцтва планеты і 80 працэнтаў дзяцей маюць тыя ці іншыя адзнакі захворвання параданта. Што ж такое парадантыт? Парадантыт — комплекс тканак, якія акружаюць зуб і забяспечваюць яго фіксацыю ў кіеўных касцях. Гэты комплекс уключае дзясну, перыадантальную звязку, што злучае карань зуба з касцявой лункай, касцявую тканку кіеўна-вяслярных адросцюк і цэмент корана зуба. Запаленыя прыцэс, у які ўдзягаюцца ўсе структуры параданта, і носяць назву «парадантыт».

Асноўныя адзнакі захворвання:

- ацёчнасць, криватачывасць дзяснаў;
- дрэнны пах з рота;
- хістанне зубоў, змяненне іх становішча, з'яўленне шчылін паміж зубамі;
- пры прагрэсаванні хваробы з'яўляецца боль, гноечычанне, абсцэсы.

Галоўная прычына захворвання — бактэрыі, якія развіваюцца перш за ўсё ў мяккім зубным налёце. Ён утвараецца пасля яду, асабліва калі яна багатая на вугляводы (ла-сункі, цукор). Калі налёц спева-снова не выдаліць, мікробы пачынуць імкліва размнажацца, выпрацоўваючы такіяныя рэчывы. Апошнія раздражняюць слізістую абалонку дзясны, выклікаючы запаленне. У зозоры паміж дзясной і шышкай зубу ўтвараецца зубадзясненая кішэнка, літаральна «набітая» мікроба-мі. Гэта — спева-снова «падко-пад больш глыбокай тканкі параданта. Менавіта на гэтай стадыі з'яўляецца непрыемны пах з рота, пачыненне і криватачывасць дзяснаў. Паступова мяккі зубны налёц ператвараецца ў цвёрды, зубны камень адоўвае дзясну ад зубу і існае на ёй, раздражняючы і правякуючы запаленне. Зубадзясненая кішэнка — «сховішчы» анаэробнай інфекцыі (якая развіваецца ў глыбінні, без доступу кіслароду). Такім чынам, бактэрыям нішто не перашкаджае разбураць усю тканку, у тым ліку і косць. Атрымліваецца, што зверху дзясны «адыходзяць», агляючы шыку зубоў, а знізу касцявая тканка разбура-

чычанне зубоў, іх скачэнасць або анамалія прыску; няясная пломба або дрэнна пастаўленая каронка. Садзеньнасць запаленню і парушэнне хімічнага складу сліны, і змяненне яе колькасці пры нека-сорта захворваннях, а таксама ня-правільнае харчаванне, напрыклад, недахоп механічнай нагрукі на зубы, калі ў рашчэнне пераважае мяккае ежа. Прынайны парадантыту можа быць таксама алергічная рэ-акцыя на моцнадыяныя медыка-менты. І гэта яшчэ не ўсё! Факта-рам і рызыкі таксама з'яўляюцца: няхватка вітамінаў і мінеральных рэчываў, парушэнне абмену рэч-ываў; наўнясць захворванняў унут-раных органаў; зніжаны імунітэт; парушэнне мікрацыркуляцыі ў са-судах; неспрыяльнае ўздзеянне на-вакольнага асяроддзя; генетычная схільнасць.

Калі вы заўважылі ў сябе аднакі парадантыту, паспяшыцеся наве-даць стаматалага. Чым раней вы звернецеся па дапамогу, тым больш хуткім і эфектыўным будзе лячэнне. Лячэнне ж запущанай формы — доўгі, балючы і — што не менш важна! — дарагі працэс. (Напрыклад, калі пашкоджаны глы-бокія тканкі, праводзіцца абрэзка-

вая аперацыя. Сутнасць яе заключаецца ў тым, што дзясна разра-заецца ў двух месцах, яе край («аб-рэзка») адкідаецца і праводзіцца чыстка глыбокіх зубадзясненых кі-шэнкаў. Калі зубы хістаюцца, іх зма-цоўваюць спецыяльнай звыштры-валай арміраванай ніткай (гэты ме-тад называецца шынраванне). Калі ж рабіць шынраванне няма сэнсу (тканка, якая ўтрымлівае зуб, рэста-ворана амаль цэлым), заб'яцце адно вейсце — пратэзаван-не.) Таму, сапраўды, парадантыт — тая хвароба, якую лепш папярэ-дзіць, чым лячыць.

Аснова прафілактыкі запален-

чыя працэсаў у тканках параданта — якасная гігіена поласці рота. Стаматалагі нагадваюць аб неаб-ходнасці як мінімум двойчы на дзень чысціць зубы, паласкаць рот пасля яду, карыстацца зубнымі ніткамі. Людзям, якія пакутуюць ад парадантыту, пажадана карыстац-ца спецыяльнымі пастамі (напры-клад, Lakalut або Sensodent). Аднак трэба памятаць, што лячэбныя па-сты прымяняюцца толькі па назна-чэнні ўрача і непрацяглымі курса-мі. Вялікую ролю ў прафілактыцы парадантыту адгрывае характар ежы. Шэўраўна, грубая ежа быццам бы масажуе дзясны, знімае мяк-кі зубны налёц. А вось булочки, пер-нік, піццане, наадварот, садзей-нічаюць «прыліпненню» мікробаў.

І, наогула, самы галоўны пра-філактычны сродкак — праходжан-не агляду ў стаматалага не менш як два разы на год. Тым жа, каму ўжо ставілі дыягназ «парадантыт», неабходна памятаць, што ім навед-ваць зубнога ўрача лепш кожныя 3—4 месяцы. Бо толькі спецыяліст зможа выявіць хваробу на пачат-ковай стадыі, калі змагацца з ёю лячэнне не так складана.

Падрыхтавала
Вольга ЦІБУЛЬСКАЯ

ІЗВЕЩЕНИЕ О ПРОДАЖЕ ОБЪЕКТА НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА НА АУКЦИОНЕ

ЗАО «ВК-АКВАБЕЛ» Минский район объявляет открытый аукцион по продаже объекта недвижимого имущества:

№ лота	Наименование объекта недвижимости	Общая площадь, кв.м	Начальная цена с НДС, бел. руб.	Адрес объекта
1	Телятник	825,2	685 000 000	Минский район, восточное деревня Слободщина
2	Телятник № 1	1620,8		
3	Телятник № 2	1206,3		
4	Телятник № 3	854,2		
5	Сеноклад	446,7		
6	Сенажное хранилище			
7	Навозохранилище			

Задаток в размере 10 % от стоимости лота перечисляется на р/с № 3012204960010 в филиале ОАО «Белгоспробанк» МГД г. Минск, ул. Ольшешского, 24, код 963, УНП 600438617, ОКПО 28976346, ЗАО «Восточный центр «АкваБел» Минский район. Дого-вор купли-продажи должен быть подписан не позднее 10 дней от даты подписания протокола о результатах аукциона. Аукцион состоится 24 декабря 2007 г. в 11.00 по адресу: Минский район, пересечение Ло-гойского тракта и МКАД, Административное здание, отдел маркетин-га и коммерческой недвижимости. Заявления на участие и необходи-мые документы принимаются по 23.12.2007 г. до 17.30. по адресу: Минский район, пересечение Логойского тракта и МКАД, Админист-ративное здание, отдел маркетинга и коммерческой недвижимости.

Контактный телефон: +375 17237 93 93 ЗАО «ВК» АкваБел» УНП 600438617

Доктор адкажа

На будучым тыдні дзязу-рыць на тэлефоннай «гарачай» лініі Міністэрства аховы здо-роўя (222 70 80) будзе:

26 лістапада — галоўны хірург Міністэрства аховы здароўя Іван Іванавіч ПІКІРЭНЯ.

27 лістапада — намеснік ды-рэктара Рэспубліканскага навуко-ва-практычнага цэнтру дзіцячай анкалогіі і гематалогіі на навуцы Наталля Мікалаеўна САВА.

28 лістапада — галоўны ўрач Рэспубліканскага цэнтру гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Валерыі Віктарыі ГРЫНЬ.

29 лістапада — вядучы спецы-яліст аддзела фармацэўтычнай ін-спекцыі Міністэрства аховы здароўя Аля Барысцэўна БАГДАНАВА.

30 лістапада — начальнік упраў-лення арганізацыі медыцынскай да-памогі Міністэрства аховы здароўя Ігар Уладзіміравіч БРЮКА.

Графік работы «гарачай» лініі з 9.00 да 13.00 і з 14.00 да 17.30.

У графіку магчымыя змяненні.

БЯРЭЗІНА — РАКА ПАМЯЦІ

195 гадоў таму, 26—29 лістапада 1812 года адбылася знакамітая бітва на рацэ Бярэзіне. Ваіны паміж французамі і рускімі падыходзіла да заканчэння, войскі Напалеона адступалі да Вілені. У час пераправы, якая была арганізавана каля вёскі Студзёнка, што за 15 кіламетраў ад Барысава, уверх па цячэнні Бярэзіны, імператар Францыі страціў каля паловы сваёй раны пераможнай арміі. Памяць аб гэтай бітве захавалася ў памяці французцаў назавжды: «А і па сёння, у выпадках няўдачы ў справах яны ўсклікаюць: — А і Бярэзіна!». Гэта значыць, што ім прыйшлося таксама не спадзець, як і ў той самай бітве.

А пачалася яна з загада Напалеона I, які ён накіраваў сваёй сяброў, вернаму палчунку і таленавітаму палкаводцу Удзіно: утрымавайце Барысаў і пачаць узвядзенне пераправы каля вёскі Студзёнка.

27 лістапада войскі Вітгенштэйна і гатрады граўкі Кутузава акружылі і прымулі здацца дывізію генерала Патруно, у гэты ж дзень на правы бераг пераправіўся Напалеон разам са сваёй легендарнай староў гвардыяй, якую імператар паважыў і якой ганарыўся больш за іншых. 28 лістапада войскі праціўніка, якія ўжо знаходзіліся на правым беразе адбілі атаку наступаючых войскаў Чычагава. У той жа час на левым баку французскія войскі маршала Віктора, якія яшчэ не пераправіліся праз Бярэзінку, былі атакаваны рускімі. У выніку французы, церпячы страты, перайшлі раку ноччу, а 29 лістапада на загад Напалеона масты былі спаленыя.

Каля Барысава засталіся абозы і, паводле розных звестак, каля 35—40 тысяч французцаў. Большасць з іх патанулі ці трапілі ў палон. Рускія страцілі 6—8 тыс. чалавек. Сённяшняя гісторыя пры аналізе бітвы на Бярэзіне сыхляюцца да думкі, што калі б руская



«УКРАЇНА ПАМЯТАЕ! СВЕТ ДАЗНАЕЦЦА!»

Такімі словамі заканчваецца зварот Прэзідэнта Украіны Віктара Юшчанкі да ўкраінцаў у яго свечы з нагоды 75-годдзя Галадамару 1932—1933 гадоў. Дзень памяці прызначаны на 24 лістапада. Кіраўнік украінскай дзяржавы заклікаў усіх людзей добраў воль запаліць у гэты дзень свечкі ў знак жалобы па мільёнах бязвінных ахвяраў адной з самых страшных гуманітарных катастроф у гісторыі чалавецтва.

Год таму Вярхоўнай Радай Украіны быў прыняты Закон «Аб Галадамары», згодна з якім публічна адмяленне Галадамару 1932—1933 гадоў прызначаецца звычайнай памяццю аб мільёнах ахвяраў, прызначэннем годніцы ўкраінскага народа і з'яўляецца проціпаўнаўчым. «Мы не абінававаем у генэзідзе ніводна народ, ніводную краіну, нікога ва Украіне, — звярнуўся Віктар Юшчанка да свайго народа ў сувязі з падрыхтоўкай гэтага Закона. — Аўтар злучэнства выдому — сталінскі рэжым. Гэта было прызначана яшчэ ў 1990 годзе ў адпаведнай пастанове ЦК КПУ». У 2003 годзе на 58-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН 36 краін выступілі з сумеснай заявай, якую падтрымалі шэраг іншых краін, у якіх Галадамар быў названы нацыянальнай трагедыяй ўкраінскага народа, выкліканай жорсткімі дзеяннямі і палітыкай талітарнага рэжыму. 1 лістапада 2007 года 34-я сесія Генеральнай канферэнцыі ЮНЕСКА, у склад якой уваходзіць 193 дзяржавы,

аднагалосна зацвердзіла рэзалюцыю «Пра ўвекнае чыноне памяці ахвяраў Галадамару».

«У 1932—33 гадах ва Украіне кожную хвіліну гінула 17 чалавек; кожную гадзіну — 1000; кожную суткі — 25 000... Увогуле ад годаду 1932—1933 годаў загінулі ад 7 да 10 мільянаў украінцаў, што складае 10—25 працэнтаў усяго насельніцтва. Сёння колькасць насельніцтва Украіны была б удвая большай — да 100 млн чалавек», — паведамілі пасольства Украіны ў Беларусі.

22 лістапада ў Нацыянальным музеі гісторыі і культуры Беларусі адкрылася выстаўка «Раскаранчаная памяць», прысвечаная 75-годдзю Галадамару ва Украіне. Гэта выстаўка на працягу года дэманструвалася ва ўсіх абласных цэнтрах Украіны, Аўтаномнай Рэспубліцы Крым, у Кіеве і Севастопалі. Яна таксама была паказана ў Маскве, а пасля Мінска адправіцца ў сталіцу Славакіі — Браціславу. У яе экспазіцыю уваходзіць частка раскаранчаных летась дакументаў.

«Беларусь неаднаразова выказвала думку пра неабходнасць навуковага падыходу ў даследаванні праблем Галадамару ва Украіне, — адзначае ўкраінскі пасольства. — Выстаўка ў Мінску паспрыяе аднаўленню гістарычнай памяці, стане яшчэ адным крокам на шляху развіцця ўзаемаарумення паміж брацкімі ўкраінскім і беларускім народамі».

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.



Паме́раля Зіна́іда Ві́ктараўна МАЙСЮ́К — адметны чалавек не толькі ў звяздоўскай гісторыі, але і наогул ў айчынай газетнай справе.

Прышоўшы 15-гадовым дзячуком у рэдакцыю газет «Рабочы», яна усё сваё жыццё звязала з неспаконнай, нялёгкай, а часам і небяспечнай працай — вытускам газеты. І паўстагоддзю са свайго 86-гадовага жыццёвага шляху яна крочыла нагэ ў нагу са звяздоўцамі — з 44-га года. Кім была Зінаіда Віктараўна? Ды па-рознаму называлі яе пасадзі. Радыстка, карэспандэнт, тэхнічны сакратар. Тыя з нас, куму выпала працаваць з ёю, маглі б сфармуляваць назву яе пасадзі проста — той, без каго цяжка абцяса ў нашай справе. Сакратарыятчкі па сваёй сутнасці, яна не лічыла за цяжар і начныя дзурствы, і нечаканыя вяртэнні сітуацыі, якіх так багата ў газетных буднях. «Тэхнічны сакратар рэдакцыі тав. Майсюк З. паказвае прыклад сумленнага адносінаў да працы. Аб'явіў яў падзяку і прыміваць 300 рублям», чытаем у загадзе па рэдакцыі ад 1960 года. Без юбілею, без святочнай даты... Значыць, нешта «адваляе» істотнае, магчыма, некага выратавала ад сурогава пакарання. Яе асабістая справа тоўстая не ад запісу аб службоўных перастановах, а ад падзяк. «Звязда» стала яе сам'ёю, таму і развітаеммы мы з Зінаідай Віктараўнай як з родным чалавекам.

Чалавек зайдзронага аптымізму, жыццільнасць, яна многа гадоў, будучы на пенсіі, не забывала сваю «Звязду», даламагада справіцца з непрыкметнымі, але патрэбнымі справам, сумавала без любімай газеты. Быўаіце, Зінаіда Віктараўна! Нам таксама будзе не хапаць Вас.

ПАРФУМЕРЫ НЕ ПА ЗАКОНЫ

Супрацоўнікі Аршанскага гарадскога аддзела Дэпартамента аховы і Упраўлення Дэпартамента фінансавых расследаванняў Камітэта дзяржаўнага кантролю па Віцебскай вобласці разам з падатковымі інспектарамі ля вёскі Буда Дубровенскага раёна затрымалі аўтамобіль «Вольва-840». 34-гадовы беспрацоўны перавозіў 10 тысяч пацкаў цыгарэт без беларускіх акцызных марак на суму 18 мільёнаў рублёў, а яго пасажырыка — 170 адзінак парфумерна—касметычнай прадукцыі коштам больш за 19 мільёнаў. Аб'ём парфуму перавышае 10 літраў. Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Беларускі комплекс у Чырвонай Паляне адкрывае зімовы сезон

Чырвоная Паляна, горны пасёлка ў Краснадарскім краі Расіі, вядомы чыпер усяму свету як сталіца Алімпійскіх гульняў 2014 года. Але яшчэ да таго, як Сочи салотавалі перамогу ў спортыўным пачыне прэзідэнтамі на правядзення Алімпіяды, вясной гэтага года, у Чырвонай Паляне быў адкрыты беларускі комплекс адпачынку. А гэта значыць, што падчас зімовых гульняў беларуская зборная будзе знаходзіцца на ўласнай тэрыторыі, а напярэдадні зможа трэніравацца на тых самых схілах, на якіх будзе спаборнічаць. «Невядома, жартуюць альбо не, але нам ужо звоніць з пытаннямі наконт броні нумароў у гасцініцы падчас Алімпіяды», — паведаміў журналістам начальнік Цэнтра па санаторна-курортнай рабоце «Цэнтркурорт» Алег Міхайлаў.

Але пакуль што Чырвоная Паляна — турыстычны аб'ект. Сюды едуць аматары актыўнага адпачынку круглы год. Летам беларускі комплекс прапонуе гуляць 5—10-дзённая праграмы, у якіх часамкі ляжж спалучаюцца з джыпінгам, сплавам па рацэ, вандроўкамі па горных схэжках і шэрагам паслуг, якіх можна атрымаць, не пакідаючы тэрыторыі чатырох-зорокавага гатэля. З 15 снежня тут адкрываецца гарналыжны сезон — галоўна асаблівасць гэтых мясцін.

— Гэтым летам я сам з сям'ёй адлячываў у санаторыі «Беларусь» і напрыканцы чатыры дні прабыў у Чырвонай Паляне, — падзяляецца ўражаннімі Эдвард Матулін, намеснік Кіраўніцка справам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. — Скажу вам, што пасля павольнага тэмпу жыцця ў санаторыі вельмі прыемна аказалася на некалькі дзён у гарах, сплавіцца на лыжах па рацэ, пакупкацца ў басейне, які абкружаны горнымі вяршынямі. Мне настолькі спадабалася такое спалучэнне аздаруленча і актыўнага адпачынку, што я праналавэў распрацаваць падобную праграму для ўсіх ахвотнікаў. І хутка яны будуць прапанаваны для грамадзян Беларусі.

Каштоўнасць гарналыжнага курорта ў Чырвонай Паляне ў тым, што са снежня па май снег забяспечаны, нават калі па ўсёй Еўропе востры яго дэфіцыт, які было летась. Гэта тлумачыцца ўнікальным месцазнаходжаннем пасёлка. Абаронены ад пачуных вятроў Каўказскімі храбамі, ён знаходзіцца паблізу мора, таму тут не выпадае спякота летам і холадна зімой, а снежныя аблогі затрымаваюцца і бываюць мяккім покрывам на горных схілах. Шаць тысяч метраў над узроўнем мора, чатыры дзесяткі кіламетраў да азоротна, пяць бугельных пад'ёмнікаў, чатыры канатныя дарогі, якія абслугоўваюць 7-кіламетровую трасу з перападам вышынь у 900 метраў, 25 кіламетраў агульнай даўжыні ўсіх трас, камфортная тэмпература паветра — усё гэта робіць Чырвоную Паляну роўнай з лепшымі еўрапейскімі гарналыжнымі курортамі.

Пражыванне ў беларускім гатэлі ў Чырвонай Паляне каштуе ад 1400 да 5400 расійскіх рублёў у суткі. У кошт пудэўкі уваходзіць пражыванне, харчаванне (сяндзьян і вачш), карыстанне басейнам і трэнажорнай залай, трансфер да канатна-крэсельнай дарогі па графіку. За дадатковыя паслугі тут прапануюцца: трансфер аэрапорт—гатэль—аэрапорт, пракат гарналыжнага абсталявання, біярыд, SPA-цэнтр, салон прыгожасці, масаж, лэкавыя працэдурны, пракат аўтамобіля. Сёння ўжо вядуцца праектныя работы па будаўніцтве другой чаргі комплексу — трохзорокавай гасцініцы і спартыўнай залы для трэніровак нашых спартсменаў пад дахам. У выніку Чырвоная Паляна павінна стаць больш даступнай для беларусаў.

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

Утэрныя бланкі ўніверсальных строкавых палісоў серыі №№ 0076835, 0076836, 0076840, 0061280, 0061284, 0061861, 0094349, 0043845, 0063668, 0063670, 0064682, 0064683, 0064687, 0064698, 0064699, 0064703, 0064704, 0064740, 0064941, 0064942, 0074959, 0079384, 0097916, 0079417, 0096118, 0081744, 0081745, 0081748, 0081749, 0089980, 0089981, 0095139, 0095140, 0075028, 0086214, 0086215, 0086216, прыналежаючых ОАСО «Бн энд Бн іншурэнс Ко», счытаць недействительными.

ЗАО «Агрэст» інфармуе свайх акціонеров о проведении внеочередного собрания акционеров 8 декабря 2007 г. в 9.00 по адресу: г. Минск, ул. Филимонова, 2. Повестка дня: подведение итогов работы предприятия за 3-й квартал 2007 г., увеличение Уставного фонда, внесение изменений и дополнений в уставные документы в связи с изменением законодательства. Форма проведения очная.

ОАО «УПРАВЛЕНИЕ МЕХАНИЗАЦИОН № 79» ИЗВЕЩАЕТ СВОИХ АКЦИОНЕРОВ О ПРОВЕДЕНИИ 7 ДЕКАБРЯ 2007 ГОДА ВНЕОЧЕРЕДНОГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ.
Повестка дня:
1. О приобретении в лизинг нового автомобильного крана грузоподъемностью 160 тонн и двух боковых кранов.
Место проведения собрания — ОАО «УМ № 79» (г. Минск, ул. Селицкого, д. 27, корп. 2).
Время начала проведения собрания — 16.00.
Время регистрации участников собрания — в день проведения собрания с 15.00 до 16.00 по предъявлению документа, удостоверяющего личность, а представителям акционеров — и доверенности.
Наблюдательный совет.

Закон Рэспублікі Беларусь АБ АМНІСТЫІ НЕКАТОРЫХ КАТЭГОРЫЙ АСОБАЎ, ЯКІЯ УЧЫНІЛІ ЗЛАЧЫНСТВА

24 кастрычніка 2007 года 16 лістапада 2007 года

каля 1—5 гэтага Закона і асуджаны на Крымінальнаму кодэксу Рэспублікі Беларусь за:

злачынствы супраць міру і бяспечнасці чалавецтва (артыкул 122, 124—129, часткі 2 і 3 артыкула 130, артыкул 131);

ваенныя злачынствы і іншыя парушэнні заканаў і звычайнага выдання ваіны (артыкулы 132—137);

злачынствы супраць жыцця і здароўя (артыкулы 139, 147, часткі 2 і 3 артыкула 157, частка 2 артыкула 164);

злачынствы супраць паловай неадпаведнасці або паловай свабоды (артыкулы 166, 167, частка 2 артыкула 171, частка 3 артыкула 171);

злачынствы супраць укладу сямейных адносін і інтарсаў непаўналетніх (часткі 2 і 3 артыкула 172);

злачынствы супраць асабістай свабоды, гонару і годнасці (артыкулы 181, 182, частка 2 артыкула 183, частка 3 артыкула 187);

злачынствы супраць уласнасці (часткі 3 і 4 артыкула 205, часткі 2, 3 і 4 артыкула 206, артыкул 207, часткі 2 і 3 артыкула 208, часткі 3 і 4 артыкула 209, часткі 3 і 4 артыкула 210, часткі 3 і 4 артыкула 211, часткі 3 і 4 артыкула 212, часткі 2 і 3 артыкула 214, часткі 2 і 3 артыкула 218), калі іншае не прадулгеджана артыкулам 6 гэтага Закона;

злачынствы супраць пэдагагічнага асяроддзя (частка 1 артыкула 265, частка 1 артыкула 266, частка 2 артыкула 267, частка 2 артыкула 268, частка 3 артыкула 272, частка 3 артыкула 274, частка 3 артыкула 278, частка 2 артыкула 279);

злачынствы супраць грамадскай бяспечнасці (артыкул 287, частка 2 артыкула 288, частка 2 артыкула 289, частка 2 артыкула 290, артыкулы 290, 291, частка 2 артыкула 292, часткі 1 і 2 артыкула 293, артыкулы 294, 295, частка 2 артыкула 299, частка 3 артыкула 301, частка 2 артыкула 302, частка 2 артыкула 303, частка 3 артыкула 304, частка 2 артыкула 305, частка 2 артыкула 306, артыкул 308);

злачынствы супраць бяспекі рукі і эксплуатацыі транспарту (частка 3 артыкула 309, частка 2 артыкула 310, часткі 2 і 3 артыкула 311, артыкулы 312, 313, частка 3 артыкула 314, частка 3 артыкула 317, частка 2 артыкула 319, частка 3 артыкула 320);

злачынствы супраць здароўя насельніцтва (артыкул 323, частка 3 артыкула 325, часткі 2 і 3 артыкула 327, часткі 2, 3 і 4 артыкула 328, часткі 2 і 3 артыкула 329, частка 2 артыкула 331, частка 2 артыкула 332, частка 2 артыкула 333, частка 2 артыкула 335, частка 2 артыкула 336, частка 3 артыкула 337, частка 2 артыкула 338);

злачынствы супраць грамадскага парадку і грамадскай маралі (частка 3 артыкула 339, частка 2 артыкула 340, частка 2 артыкула 344);

злачынствы супраць інфармацыйнай бяспекі (частка 3 артыкула 349, частка 2 артыкула 350, частка 2 артыкула 351, частка 2 артыкула 354, частка 3 артыкула 355);

злачынствы супраць дзяржавы (артыкулы 356—361);

злачынствы супраць парадку кіравання (артыкулы 362, 364, 366, частка 3 артыкула 371, частка 2 артыкула 371, частка 3 артыкула 376, частка 2 артыкула 384);

злачынствы супраць праваасуддзя (артыкул 388, частка 2 артыкула 392, частка 3 артыкула 393, часткі 2 і 3 артыкула 394, частка 3 артыкула 395, частка 2 артыкула 397, артыкулы 410, 413);

злачынствы супраць ітарсавых служб (частка 3 артыкула 424, частка 3 артыкула 425, частка 3 артыкула 426, артыкул 430, часткі 2 і 3 артыкула 431, частка 3 артыкула 432, частка 3 артыкула 433);

злачынствы прызыўнікоў, рэзервістаў і ваеннаабавязаных (артыкул 434);

воінскія злачынствы (частка 2 артыкула 438, частка 2 артыкула 440, частка 2 артыкула 441, частка 3 артыкула 443, частка 4 артыкула 445, артыкулы 446—449, часткі 2 і 3 артыкула 450, частка 3 артыкула 451, частка 2 артыкула 453, часткі 2 і 3 артыкула 455, частка 2 артыкула 456, частка 2 артыкула 457, частка 2 артыкула 459, частка 3 артыкула 463, частка 3 артыкула 464, частка 2 артыкула 465);

асобаў, якія пералічаны ў артыкулах 1—5 гэтага Закона і асуджаны на Крымінальнаму кодэксу Рэспублікі Беларусь у 1960 годзе за:

дзяржаўныя злачынствы (артыкулы 61—69, частка трэцяя артыкула 71, артыкул 74, артыкулы 75, 75, 75, 76, 78, частка першая артыкула 82, артыкулы 83, 84, часткі другая і трэцяя артыкула 85);

злачынствы супраць уласнасці (часткі трэцяя і чацвёртая артыкула 87, часткі другая, трэцяя і чацвёртая артыкула 88, артыкул 89, часткі трэцяя і чацвёртая артыкула 90, часткі другая і трэцяя артыкула 93, часткі другая і трэцяя артыкула 96, частка 2 артыкула 144, часткі другая і трэцяя артыкула 145, калі іншае не прадулгеджана артыкулам 6 гэтага Закона;

злачынствы супраць жыцця, здароўя, свабоды і годнасці асобы (артыкулы 100, 101, 106, частка другая артыкула 113, артыкулы 115, 119, 123, 124.);

злачынствы ў сферы падрыхтоўкі і іншай гаспадарчай дзейнасці (частка другая артыкула 151, частка трэцяя артыкула 151, частка другая артыкула 160, частка другая артыкула 160);

службовыя злачынствы (частка другая артыкула 166, частка другая артыкула 167, артыкул 169, частка другая артыкула 1691, частка другая артыкула 170);

злачынствы супраць праваасуддзя (частка другая артыкула 172, частка другая артыкула 173, частка другая артыкула 175, артыкул 184);

злачынствы супраць парадку кіравання (артыкул 189);

злачынствы супраць грамадскай бяспекі, грамадскага парадку і здароўя насельніцтва (частка трэцяя артыкула 201, частка другая артыкула 201, частка трэцяя артыкула 206, часткі другая і трэцяя артыкула 207,

частка другая артыкула 208, артыкул 208, частка трэцяя артыкула 210, частка другая артыкула 211, частка другая артыкула 211, артыкул 211, частка другая артыкула 211, частка другая артыкула 212, частка другая артыкула 212, частка першая артыкула 213, артыкул 213, артыкул 213, частка другая артыкула 2161, артыкулы 219—219, частка другая артыкула 220, частка другая артыкула 220);

воінскія злачынствы (пункты «б» і «в» артыкула 227, пункты «б» і «в» артыкула 229, артыкул 231, пункт «в» артыкула 233, пункт «г» артыкула 235, артыкулы 236, 237, пункт «б» артыкула 238, пункты «б» і «в» артыкула 240, пункт «в» артыкула 2401, артыкулы 241—243;

пункты «а», «г», «д» і «е» артыкула 244, пункт «в» артыкула 245, пункты «б» і «г» артыкула 246, пункты «б» і «в» артыкула 249, пункты «в» і «г» артыкула 249);

асобаў, пералічаных у артыкулах 1—6 гэтага Закона, якія раней учынілі найумнейшыя злачынствы, за якія яны асуджаны да пакарання ў выглядзе пазбаўлення волі, якія зноў учынілі найумнейшыя злачынствы ў перыяд незайнятай або непагажанай судзімасці;

Арткул 11. Амністыя, якая прадулгеджана гэтым Законом, не распаўсюджваецца на асобы:

якія на дзень разгляду матэрыялаў аб прымяненні амністыі цалкам не пакрылі нанесеную злачынствам шкоду (урон), якая падлягае сплганню з іх па ўступіўшых у законную сілу прыговору або іншаму рашэнню суда;

да якіх на працягу 2002—2007 гадоў прымянялася амністыя або павышэнне і якая зноў учынілі найумнейшыя злачынствы ў перыяд незайнятай або непагажанай судзімасці;

якія зносна паўрашлі ўстаноўлены парадак падчас адбывання пакарання;

якія прызнаны ва ўстаноўленым парадку асабіва небяспечнымі рэцывістамі (артыкул 24 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь 1960 года);

якія дапусцілі асабіва небяспечныя рэцывіды злачынстваў (частка 3 артыкула 43 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь);

якім пакаранне ў выглядзе смяротнага пакарання ў парадку павышэння замянена пакараннем у выглядзе пазбаўлення волі або пахціцтвага зняволення, а таксама асуджаным, якім пакаранне ў выглядзе пахціцтвага зняволення замянена пакараннем у выглядзе пазбаўлення волі;

якія асуджаны да пакарання ў выглядзе пахціцтвага зняволення;

якія асуджаны за злачынствы, якія прадулгеджаны артыкуламі 285, 286 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь, артыкуламі 74, 74, Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь 1960 года;

якія аб'яўлены ў вышук у сувязі з ухваленнем ад абдбцы пакарання па прыговору, які ўступіў у законную сілу на дзень уступлення ў сілу гэтага Закона.

Арткул 12. Пад дзеянне гэтага Закона паддаюцца асобы, якія учынілі злачынствы да дня ўступлення ў сілу гэтага Закона, асуджаныя судамі Рэспублікі Беларусь, асобы, прыгаворы ў адносінах да якіх разглядаюцца ў касачынным або наглядным парадку, а таксама асобы, якія асуджаны судамі іншых дзяржаў, але адбываюць пакаранне на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь у адпаведнасці з міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь або перададзены для адбывання пакарання ў выглядзе пазбаўлення волі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь на умовах прышчыпу ўзаемнасці.

Пад дзеянне артыкула 7 гэтага Закона паддаюцца асуджаныя, якія учынілі злачынствы да дня ўступлення ў сілу гэтага Закона, у адносінах да якіх прыговору пастаноўлены ў частцы першай артыкула 22 гэтага Закона.

Арткул 13. Пад дзеянне абзаца другога артыкула 1 гэтага Закона паддаюцца асобы, якія учынілі злачынствы ва ўрзосце да васемнаццаці гадоў.

Пад дзеянне аб

КУПІ ЛЕПШАЕ!

ТАВАРЫ **ПАСЛУГІ** **ЦЭНЫ**

Выпуск № 19 (31)

А на мой погляд...

НАША АГУЛЬНАЯ МАРА — ТЭЛЕПЕРАДАЧЫ ў ВОГУЛЕ БЕЗ РЭКЛАМЫ

Днямі ў рэдакцыю патэлефанавала надзвычай раздражнёная чытачка, маўляў, чаму дагэтуль не выконваюцца новыя патрабаванні для тэлеэркама: і гук яе па-ранейшаму моцны, і працягласць блокаў вялікая. Відэаочна, жанчыне так надакучыла рэклама (ці толькі ёй адной!), што яна не звярнула ўвагі на адну акалічнасць — новы закон уступае ў сілу з 22 лістапада. Так што аціанце новаўвядзенні (рэкламныя паўзы павінны быць карацейшымі, гук — цішэйшым і г.д.) нам яшчэ толькі давядзецца.

Ці моцна вам перашкаджала тэлеэркама дагэтуль падчас прагляду перадач? Што вы звычайна рабілі ў гэты час: уласна глядзелі рэкламныя блокі, пераклалі каналы, займаліся дробнымі хатнімі справамі? Як вы думаеце, ці стане прагляд тэлеперадач больш камфортным пасля ўступлення ў сілу новага закона?

Таісія ЧАРНЫЯ, сакратар Пацейкаўскага сельскага Савета Капыльскага раёна:

— Вы ж ведаеце, у сельскай мясцовасці заўсёды нейкая праца знойдзецца, таму як толькі рэклама — бяжыш хуценька нешта рабіць. А ўвогуле я рэкламу гляджу, вядома ж, калі ёсць вольны час. Бываюць сапраўды цікавыя ролікі, аргументныя задумкі. Прынамсі, мне падабаецца, як часам рэкламуюць нейкія новыя тавары ці паслугі. Праўда, калі адну і тую ж рэкламу пачынаюць паказваць па пяць разоў за гадзіну, прабачце, гэта ўжо зусім іншая справа. Моцны гук? А што той гук, калі перашкаджае, заўсёды можна зрабіць цішэй, тут я асаблівай праблемы не бачу. Што да новага закона, дык, думаю, асабліва на сітуацыю з рэкламай ён не паўплывае.

Андрэй КАРПОВІЧ, першы сакратар Клецкага райкома БРСМ:

— Звычайна падчас рэкламнай паўзы я пераклочваюся на іншыя тэлеканалы: а што там цікавага? Хоць, павінен заўважыць, пэўнае ўздзеянне асабіста на мяне рэклама ўсё ж аказвае, нават калі глядзіш яе мімаходзя, выпадкова. Вось так адразу нейкі прыклад не прывяду, але ўвогуле скажу, што калі, бывае, заходзіш у той жа магазін і бачыш там нешта новае, часам складаецца ўражанне: ты ўжо гэты тавар бачыў, гэта знаёма табе рэч. Так, недзе рэклама дапамагае зарэнтавацца, зрабіць свой выбар. А гук, безумоўна, перашкаджае прагляду перадач. Спадзяюся, у далейшым ён так турбаваць ужо не будзе. Хоць у глабальным сэнсе тэлеэркама, думаю, застаецца ў нязменным выглядзе: і па сваёй наяўнасці, і па колкасці, і па формах уздзеяння.

Наталія РЫК, урэх-гігіеніст Страбюцкага раённага цэнтру гігіены і эпідэміялогіі:

— Рэкламу ў нашай сям'і імкнучыся глядзець выбарачна. Прынамсі, мяне заўсёды цікавіць інфармацыя: дзе, калі, якія канцэрты, выставы праходзяць у Мінску. Дзеці заўсёды цікавацца анонсамі спартыўных спаборніцтваў. Але калі рэклама бяскожна паўтараецца — гэта ўжо не цікава. Тым больш калі яе шмат, бо час прагляду перадач істотна павялічваецца, што шкодна для вачэй, асабліва дзіцячых. Таму я імкнуса, каб хоць бы ў час рэкламных блокаў вочы аддэчывалі, не «перагружаліся».

Мы, дароўся, часам ужо і не звяртаем асаблівай увагі на канкрэтныя ролікі, а дзецям асабліва падбаюцца сюжэты са звярамі, яны часам бачыць нешта смешнае там, дзе мы і не ўсмінемся. Гэта я да таго, што рэкламу трэба дазіраваць.

Простыя рэчы

Колем у вёсцы кабана. Дакладней, ужо закалолі, абсмаілі і нават вымылі. Засталося толькі разабраць. А мой напарнік, дзядзька ўжо сталых гадоў, звязў, Дзень марозны, раніцою перад работай прынялі для абгарэў па чарачцы, потым дзядзька, спрытна уваткнуўшы нож у сэрца ладнага такога вепручка, кілаграмаў на 180, за нечым хадзіў да гаспадаркі ў бакоўку, потым, калі вымылі, яму захацелася пачаставацца вухамі. А як жа без чарачкі? Вось і звязў. Даг, уласна кажучы, мне яго дапамога ўжо і не патрэбная. Сам не магу уваткнуць нож, а адрэзана галава, выбрана кроў, знята падбрушша, вынутыя вантробы, цяпер застаецца толькі дастаць з тушы кумпякі і лапаткі, аспіражона, не надразаючы, выслабніць паляндзіцы, парэзаць на патрэбныя кавалкі сала. Тут ужо без гаспадынь не абойдзецца. У кожнай свае намеры, свой падыход да далейшага захоўвання прадукту. Лапаткі вымаюцца аднолькава. А вось кумпякі... Параіўшыся, старая і малаядзя загадаюць так: адна кумпяк вымаць без сала — ён пойдзе на катлеты і каўбасы, другі пакінуць з салам — гэты засоліцца, і вясноку, летам будзе самае тое, пры цяжкіх работах. І сапраўды, пахадзіўшы за плугам, з касюю, прыёма залезці ў кубел і ад думнак-га кумпяка адрэзаць добрую лусту свінны, дзе зверху белы слой сала, а пад ім яшчэ таўцёшыцца — аж да косткі — слой цёмнавата-ружовага мяса. Бывае і палёвая работа яшчэ ў разгары, а ад таго кумпяка засталася толькі касціны своеасаблівага выгляду, якія ў нас называюць пісталетам. Добра, калі ў гаспадарцы кабан не адзін, і кумпякоў тых на гарышчы — таксама.

А, між іншым, само слова паходзіць з літоўскай — kumpis. Не будзем спрачацца, хто ад каго пераняў гэту звяздэчку і ў каго кумпякі атрымліваюцца лепш. Жылі мы некалі ў адной дзяржаве стагоддзямі, вучыліся народы адзін у аднаго. І тая ж паляндзіца (прадаўгаватая кавалкі мяса з сярэдняй часткі свайной тушы каля хрыбта — самае-самае тое), якой так славіцца наш, беларускі стол. Паходзіць слова ад польскага — polewica. Жылі ж таксама некалі ў адной дзяржаве. У рускіх кумпяк называецца «окороком», ад таго, відаць, што свінню абкарачалі, адымалі ад яе тушы самае смачнае. Але і там мелі абыходзіцца з ім. Вялікі бытаіспальнік Масквы і Расіі Ул. Гіляроўскі, быў яшчэ і вялікім гастрономам. Чытаў яго вельмі даўно, але запомнілася і вось цяпер адшукалася: «На крыжынах по стенам были развешаны туши барашков и поевных молоком телят, а весь потолок занят окороками всевозможных размеров и приготовлений — копченых, вареных, провесных. К лавкам подвешивали на тысячных рысках расфранченные кумпяки... И торчит, бывало, из рогажьего кульки рядом с большой шубой миллионеры окорок».

Не напакрайце, што звярнуўся па чыту да рускіх. Помніцца, ды і з аднаго мы гнязда. Але ж і беларускае помніцца добра. Коласукае: *Лажала шынка, як кадушка, Румяна-белая пампушка, Чырвоная зверху, сакаўная, Як бы агонь у ёй палае, А ніз бялюты, паркалёвы; Кілібасы-скрутки, як падковы, Мяс сцігані, сала і грудзінка Красуе усмажаны падсвінак, Чыстыякі, свежы і румяны, Як бы паніч той надзімаю...*

Давяе крыху і забаромсявае ўдзёй гэтай смакцае. Сцяно — гэта той жа кумпяк. А вось шынка — таксама альбо кумпяк-сцяно, альбо лапатка, прыгатаваная для ўжывання, найбуйнейшае вэнджанне. І дарчыя — гэта ад янамецкага — Schinken. А усмажаны падсвінак — гэта ўжо толькі святочная раскошка. Па праўдзе скажаць, толькі пару разоў давялося бываць у застоллях, дзе б частавалі парсёчком. Не ўпадобаў, магчыма, не так згатавана было, а найхорт таму, што ў нас па сялянскай звяздэчцы неабходна было найхорт дагадаваць парсёка да таго выгляду і вагі, каб яго не проста засмажыць на стол паставіць, а забеспячыць мясам сям'ю на шмат месяцаў.

Сцяно бывае і ў чалавека, і за імі, жаночымі, вельмі пільна цікакуюць мужчыны, сабліва калі гэтыя сцігны-клубы прывабліва пагойдваюцца пад спадніцкі ці штонікамі, а цяпер вельмі часта на тэлекраных і без іх.

І ўсё-такі, пра кумпяк у яго самы бліжэй для нас значэнні. Ёсць такі народны анекдот. Сквалнян жонка прывяла ад мукыка ладны кумпячок. Пойдзе ўпотаікі, адража, з'есць. А потым хо-



Кумпяк

Пытальнік Ці можа пенсіянер вывучыцца на печніка?

Перад выходам на пенсію я вырашыў навучыцца класці эглу, асвоіць прафесію муляра. Ці існуюць нейкія курсы — у нас жа іх процьма, ад кройкі і шыцца да чорнай майгі? Дзе чалавек майго ўзросту можа навучыцца навывам муляра, сталара? Часу ж на пенсіі шмат, а карысць у гаспадарцы такія ўменні прынасуць несумнянна.

Іван Міхайлавіч Далгіх, г. Мінск.
Паводле слоў намесніка начальніка аддзела інфармацыйных тэхналогій Камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Іны Самёнавай, іх структура за кошт сродкаў фонду сацыяльнай абароны працуе з беспрацоўнымі працаздольнага ўзросту — ад 16 гадоў да 55 і 60 гадоў адпаведна для жанчын і мужчын. Як бачна, наш чытаннік не можа патрапіць на вучобу ад службы занятасці — ні я беспрацоўны, ні які будучы пенсіянер (калі ў яго «звычайная» пенсія). Ці ёсць вышэйсе са становішча?

Заняўнік можа сапраўды паспрабаваць скончыць нейкія курсы, інфармацыя пра якія змяшчаюць спецыялізаваных выданнях (не будзем іх пераглядаць, каб не рабіць бясплатнай рэкламы). Але... Па-першае, іх працягласць, як правіла, складае ад аднаго месяца (мантажнік акон і дзвярэй, напрыклад) да чатырох (муляр, тынкоўчык і г.д. у «адным флаконе»). Дзеля параўнання: службы занятасці працуюць пераважна з вылучышчамі, у якіх курс навучання па той ці іншай спецыяльнасці доўжыцца ад 6 да 11 месяцаў. Ці зможа чалавек за адзін месяц, асабліва калі, як кажучы, «з нуля», аваладоць патрэбныя навывам? Ці за два месяцы? Па-другое, такія курсы платныя і для пенсіянера, як тады-еда, плата за іх будзе даволі адуцывальнай. Мяркуюць самі: за месячныя курсы па авалоданні навывамі памянёнага мантажніка акон і дзвярэй трэба будзе заплаціць 400 тысяч рублёў. Стаць мантажнікам акон можна за два месяцы, калі наведаць групу выхаднога дня. Кошт — 200 тысяч рублёў. За памянёны выхад 4-месячныя курсы давядзецца заплаціць 200 тысяч рублёў за кожны месяц навучання. Па-трэцяе (не ведаем, мае гэта для чытана значэнне ці не), выдана пасля заканчэння курса навучання нейкага пасведчання, дыплама і г.д. залежыць ад таго, атэставаныя гэтыя курсы ці не.

Каб дапамагчы зануўніку, мы паспрабавалі пайсці яшчэ адным шляхам, прыгадушы, што на першае месца ў сваім пераліку ён паставіў жаданне навучыцца класці эглу. З гэтай мэтай звярнулі ў Мінскую абласную арганізацыйную структуру Рэспубліканскага дзяржаўна-грамадскага аб'яднання «Беларускае добраахотнае пахарнае таварыства». Намеснік дырэктара Генадзь Красоўскі па нашай просьбе высветліў, што толькі пад Барысавам ёсць адзінае падпрямейства, дзе пачінікі могуць вучыцца перападрыхтоўку — павяніць кваліфікацыю. Гэта значыць, і там на вучобу прымаюць ужо гатовых спецыялістаў, што туды казць пра іншыя падпрямействы вобласці. І ўсё ж Генадзь Уладзіміравіч падказваў пэўнае вышэйсе са становішча для чытана. «Калі дзвярэле стан здаровай, можна на дамоўленасці з кіраўніцтвам падпрямейства ўладкавацца вучнем камешчыка. Вучні нават зарплата атрымліваюць. А праз некалькі месяцаў працы прама на вытворчасці паспрабаваць здаць экзамен на кваліфікацыю, атрымаць пэўны дакумент, але найперш — навыв і ўменні».

Хацеў бы ў магазіне купіць рабочае адзенне...

Ці ёсць у сталіцы магазіны тыпу «Рабочае адзенне»? Падкажыце, калі ласка, іх адрасы, бо ўзнікае патрэба набыць сёе-тое для працы ў хатняй майстэрні, на дачным участку.

Мікалай Сялява, г. Мінск.
На наш запыт у аддзел гандлю нехарчовымі таварамі Галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама радзкіці была прадаставлена наступная інфармацыя па сутнасці пытання.

ЗАТ «Стэцхевен» належыць два магазіны: па вуліцы Альшэўскага, 13 (тэл. 213 09 28) і па Партызанскім праспекце, 48 (тэл. 296 42 38). У іх, да прыкладу, можна набыць рабочыя халаты, курці з падшыўнымі святлоадбівальнымі элементамі і інш. Магазін форменнага адзення працуе па адрасе вуліца Калініна, 30А (тэл. 280 18 48). Тут сапраўды рэалізуецца форменная вопратка для супрацоўнікаў міліцыі, падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях і іншых вазнаізаных фарміраванняў, але, як запэўнілі нас работнікі гандлю, просты спажывец таксама можа без праблем набыць тут у якасці рабочага адзення, скажам, цёмную кафуньжонку куртку. Рэалізаваны патрэбнага чытачу займаюцца таксама УП «Чараўнік» (тэл. 222 10 14) і ТАА «БСВ» (тэл. 247 03 69). Можна таксама звярнуцца ў фірменны магазін «Вопратка» пры базе «Гандаль-адзенне» на Платонава, 36 (тэл. 331 39 01): і тут у продажы ёсць спец-адзенне. Дарчы, асартуртм у гэтых магазінах, у залежнасці ад пары года) зачыраджаецца адміністрацыямі раёнаў, на тэрыторыі якіх яны размешчаны.

Ад радзкіці можам дадаць, што пэўныя рэчы, якія можна выкарыстоўваць у якасці рабочага адзення, можна набыць, скажам, на сталічным рынку «Ждановічы» на радах, дзе прадаюць рыбалоўны і палюўнычы, турыскі рыштунак.

Нашы бацькі кумпякі на запас, на лета не толькі засольвалі, а потым падсушвалі, у рускіх — «прошевали», але і вэндзілі, правялялі ў дыме. Вэндлярні былі самаробныя. Помню, што для вэнджання выкарыстоўваліся ядловец, такі пашыраны ў нашай мясцовасці веназьялёны куст. З ягад гэтага куста некалі нашы дзядулі настойвалі «ядлаўюўку», гэралку, якая дапамагала ад многіх хвароб. Выкарыстоўвалі для вэнджання яшчэ і піваніне толькі асаблівай драўніны. Тэхналогія простая. У выкапанай яміне распальвалі вогніцка, кідалі туды ядловец і піваніне зверху, а дым з гэтай яміны адводзіць пад зямлёй і другую. Там развешваліся кумпякі, паляндзіцы, каўбасы — усё, што гаспадары вырашылі спажываць вэнджанымі. Сам такой справай ніколі не займаўся. А вось назіраць даводзілася. Аднойчы нават прыняў ненаў-мысна ўдзел у працэсе, дзе атрымалася шкода.

У вёсцы гаспадар наладзіў вэндлярню, заклаў туды першы затор мяса. Тут галоўнае — падтрымліваць роўную тэмпературу ў вогнішчы і своечасова падсыпаць сырога піваніны, каб полымя не шуганула праз адтуліну да таго, што вэндзіцца. Сабраліся вакол гледачы са сваімі пародамі, з рознымі мужчынкамі гаваркамі. І вось першая партыя вымаецца. Гаспадыня сабрала яе ў вялікі цэбар, панесла развесіць, прасушыць. Гаспадар навесіў на палку другі затор. Але пара каўбасін у яго ад жонкі ўжо прыхаваная ў траве. Ну, як тут абыйсца без чаркі — смаку не разбіршч. Пакаштавалі, збегалі ляды. І загаманілі... Добра, што адчуўшы негата, ці недалёкішыся яны каўбас (а вясковая жанчына вядзе ім вельмі строгі ўлік), прыбегла гаспадыня. Шкода не такая і вялікая, але некалькі кавалкаў падбрушша (як кажа мой адзін сябар, сала з папярэдняй) падгарзла. Гаспадар застаўся паміркоўным: — Нічога. Зімою з агурочкам ды бульбачкаю з'ямо.

Сёння такім старадаўнім спосабам вэнджання ніхто, відаць, і не карыстаецца. Калі з'яўляецца ў мяку дзірк: для рух і галава. А ўтары — зусім голы. «Мар-роз — то ка звёзды мярцаюць!» Гэта — адзін. А той, што ў мяшчу: «Д-да, б-брат, саучуствую, і сам у прошлым гаду пад адзежы страдаў». Дык вось іх уволю.

Гэта нішчыцца. А можна і пра разбэшчанае. Некалі напісаў сапытрычню паэму «Ля думнае ракі». Чыталася яна па Беларускаму радыё, друкавалася ў зборніку паэм (паглядзець у кніжачцы, у 1992 годзе). Там адмоўныя героі. І вось дзед расказвае ўнучку: *Я ў калігасе аграномам, Брыгадзірам камандзір. Праз паўгода мне знаёмы Быў лётчы арэнічор: Дзе якую гоняць-ціснучу. І заўсёды для мяне На лётным гарышчы вісне Закус у свінным сцягне.*

Алесь КАСЦЕНЬ.

Льготныя праязныя — толькі на першую дзяду

Паводле інфармацыі КУП «Мінсктранс», у сувязі з уступленнем у сілу Закона Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўных сацыяльных льготгах, правах і гарантыях для асобных катэгорыя грамадзян». Льготныя праязныя білеты можна будзе набыць толькі на першую дзяду снежня, а на месца, другую і трэцюю дзяду яны рэалізоўваюцца не будуч. Рэалізацыя льготных талончыкаў будзе весіцца па 16 снежня.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ДА ПА МА Ж Ы С А Б Е С А М П А М І Ж Н А М І, Ж А Н Ч Ы Н А М І

Цыбульны мёд

Усе ведаюць, што мёд бывае самых розных гатункаў. Залежыць гэта ад таго, з якіх раслін пчолы збіралі пылок. А яшчэ бывае і вельмі карысныя цыбульны мёд, але не толькі пчаліны. Так у народзе называюць лекавы сродак, прыгатаваны з цыбулі і коруцы. Прапануем рэцэпты таксі сіропаў, якія дапамогуць хутка справіцца з рознымі хваробамі.

ЦДЗЯЛЬНЭ СПЛУЧОНЭ
Даўно пацверджана, што цыбуля здольная змагацца з хваробавымі мікробамі. Гэтай выдатнай уласцівасцю яна валодае дзякуючы вялікай колькасці асобых лятучых рэчываў — фітанцыдаў.

Вывученыя ў цыбулі рэчывы нават у вельмі невялікай колькасці забіваюць дыфтэрыяную палачку і залацісты стрэптакот, з якімі не заўбёды спраўляюцца сучасныя моцныя лекі. Таксама ў цыбулі многа вітамінаў, асабліва аскарбінавай кіслоты. Солі кальцыю умацоўваюць касцявую тканку, таму цыбульні лечыць хваробы касцей, суставы.

Яшчэ ў цыбулі многа эфірных маслаў, якія змяшчаюць серу (гэтым і тлумачыцца яе рэзкі пах, сала з папярэдняй) падгарзла. Гаспадар застаўся паміркоўным: — Нічога. Зімою з агурочкам ды бульбачкаю з'ямо.

Сёння такім старадаўнім спосабам вэнджання ніхто, відаць, і не карыстаецца. Калі з'яўляецца ў мяку дзірк: для рух і галава. А ўтары — зусім голы. «Мар-роз — то ка звёзды мярцаюць!» Гэта — адзін. А той, што ў мяшчу: «Д-да, б-брат, саучуствую, і сам у прошлым гаду пад адзежы страдаў». Дык вось іх уволю.

Гэта нішчыцца. А можна і пра разбэшчанае. Некалі напісаў сапытрычню паэму «Ля думнае ракі». Чыталася яна па Беларускаму радыё, друкавалася ў зборніку паэм (паглядзець у кніжачцы, у 1992 годзе). Там адмоўныя героі. І вось дзед расказвае ўнучку: *Я ў калігасе аграномам, Брыгадзірам камандзір. Праз паўгода мне знаёмы Быў лётчы арэнічор: Дзе якую гоняць-ціснучу. І заўсёды для мяне На лётным гарышчы вісне Закус у свінным сцягне.*

Алесь КАСЦЕНЬ.

Карысная парада

Электрык пачынае рамонту Л. СТАВІЦЬ У ІМ «КРОТКУ»

мяне было найбольш складаным (дакладней, нечаканым) на першым этапе капітальнага рамонту? Электрык. У агульных рысках мы гэта пытанне, як падавалася, прадумалі. Але... ДЗЕ ўСТАВІМ ПАСУДАМНЫ-НОВУ МАШЫНУ?

Найперш мы «павіліся» на ўгаворы рамонтнікаў перанесці (замаяць з пракладкай кабелю) разеткі і выключальнікі так, як зараз прынята рабіць. Гэта, да прыкладу, калі тыя ж выключальнікі размяшчаюцца не ўверсе на сцене, а ніжэй, не-дзе за 1,2 метра ад падлогі. Не шкадуем, ужо прывыклаіся да гэтаго, сапраўды вельмі зручна. Але з дзённым асаблівым праблем не было, бо і разеткі, і выключальнікі фактычна засталіся на ранейшых месцах.

Складанасці ўзніклі з калідорам, кухняй, ваннай пакоем. Увясце, пачаў даваць голая «каробка» новабудуолі, а будаўнікі пытаюцца не дзеля прастай цыфраніцы, а з канкрэтным намерам: дзе будзе кухонная вяршыца; ці будзе пасудомыйная машына, пральная машына будзе ставіць у ваннай пакоі ці зноў жа на кухню; дзе паставіць халадзільнік і г.д. Рамонт яшчэ ледзь пачаўся, а ў мяне высветляюць, дзе я бачу шафу-купі і ці плануецца ў ёй падвесетка!

...Ужо потым мы высветлілі, што, заказаўшы кухню і ўнёсшы аванс, можна дамоўціца ноконт адтэрміноўкі пачатку выканання заказу на некалькі месяцаў. І, маючы на руках дакладныя праектныя эскізы, канкрэтна ўказваць, дзе плануецца разеткі і выключальнікі. Нам давялося дзейнічаць фактычна інтуітыўна, але ў выніку на 10 сантыметраў мы памыліліся толькі з адной двайной разеткай. Яе паставіць давялося пераносіць, што каштавала нам у некалькі разоў больш, чым уладкаванне «кроткі» падчас рамонтных работ. Так, ішоў такая практыка: не кожны электрык бярэцца перааробіваць чуюку працу, ды і за малую аб'ёмны прынята плаціць больш, паколькі яны на сёння работнікам нявыгадна. На сёння ўладкаванне адной «кроткі» без задезкі стробваў (калі мы гаворым пра схаваную ў сцены раводуку) каштуе ад 5 умоўных адзінак, за перанос жа адной разеткі на 10 сантыметраў ужо пасля завяршэння рамонту могуць папрасіць усё 20 долараў.

Каб пазбегнуць такой пераплата і звязаных з ёй іншых праблем, пастарайцеся адразу як мага дэкладна вызначыцца: дзе і якія электрапрыборы ў вас будуць ставіцца. На мой погляд, лепш на пачатку рамонту зрабіць лішнюю разетку, чым потым выпраўляць сітуацыю. Тым больш што пасля завяршэння ўсіх работ гаварыць трэба ўжо не пра схаваную, а хутчэй, пра адкрытую проводку. І хоць зараз ёсць магчымасці адносна яе замаскіраваць (спецыяльныя кабелюкладальнікі, плінтусы), для завяршэння інтэр'ера гэта каштавае і будзе добра.

ПАДЛІЧАЕМ МАГУТНАСЦЬ ЭЛЕКТРАПРЫБОРАЎ
Работы па электрыцы выконваюцца аднымі з першых падчас рамонту, астатнія і ў прамым, і ў пераносным сэнсе «накладваюцца» на іх. Таму лепш выбіраць для іх выканання або добрага майстра па практыцы, або заключыць з фірмай афі-



цыійны дагавор: у выпадку браку, не выключана, давядзецца «узрываць» і сцены, і ўсё, што на іх палія было зроблена.

Электрык павінен займацца толькі электрыкай, а не быць спецыялістам на ўсё рукі (іх ён можа выкарыстоўваць у асабістай гаспадарцы). Адзінае пажадана, каб ён жа і замазаў стробвы з праводкай. Расцэнкі на такія паслугі адноснавысока імяжнана ад простага штрафнага, аднак лепш не эканоміць.

Раней выкарыстоўваліся кабелі з алюмініевым дротам, зараз пераважна дадаецца меднаму, які лічыцца больш надзейным. З улікам магчымых колькасці электрапрыбораў і іх магутнасці і разлічваюцца сячэнне кабеля. Але майце на ўвазе, што нават калі усё зроблена правільна, шмат якай складанабывае тэхніка мае значную магутнасць (электрапліта, электрачайнік, пасудомыйная машына), таму адначасова іх уключыць не рэкамендуецца: праводка можа не вытрымаць.

У памяшканнях з павялічанай вільготнасцю (кухня, туалет, ванная пакоі) зараз можа быць падвясныя пластыкавыя столі. Адпаведна, выкарыстоўваюць галагенавыя лампачкі. Прынамсі, для ваннага пакою яны ў мэтах бяспекі павінны быць нізкавольнымі і падключачца да выдзелаў праз трансфарматары.

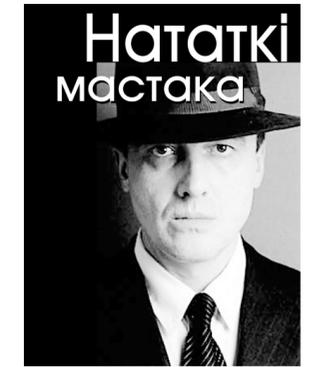
Разеткі і выключальнікі якога вытворцы выбіраць? Справа густы і кішэні. Адны з самых танных — айчыныя. Па сучасным цанам — якасць — дыйзін асабіста мне імпаўноуе выбараў германа-турэцкай вытворчасці. Надзейнай і стыйнай адной вядомай польскай фірмы, аднак каштуе яна доўга дорага.

Што яшчэ варта параіць? Абавязкова або самі, або з дапамогай электрыка зрабіць дакладную (у маштабе) схему электраправадкі ў вашым жыллі (калі гаварыць пра схаваную). Замалюецца літаральна кожную сцяну, у якой яна пракладзена, бо памяць — рэч у такой справе не вельмі надзейная. Вам жа яшчэ потым і палічы вешаць, і гадзіннік, ды і навясныя элементы мэблі. Будзеце застрахаваны ад ненаўмыснага пашкоджання дрэўных кабеляў. Дарчы, некаторыя не план-схему робяць, а здымаюць (зноў жа з указаннем маштабаў) працэс замены электраправадкі ў сценах і ўстаноўкі разетак і выключальнікаў на відэа.

ЗАІРАВАННЕ

З ДАПАМОГАЙ АСВЯТЛЕННЯ

Таму электрыкі, зрэшты, як і любая іншая, што датычыць рамонту, даволі нямагчыма. Таму сёння спыніліся яшчэ толькі на пытанні асвятлення памяшканняў у жыллі (уласна для гэтай жа мэ і пракадаем кабелі, роб



Наталкі мастака

ДОБРЫЯ ЛЮДЗІ БРАТ І РАЗУМЕННЕ

«Жанчына ўпрыгожвае свой твар для таго, хто шукае ў ёй насалоды. Доблесныя мужчына прыме смерць дзеля сябра, які здатны яго спасцігнуць». Такое можна было пачуць у імператарскім палацы сярэднявечнай Японіі. І праз тысячу гадоў жанчына працягвае ўпрыгожвацца дзеля тых, хто будзе шукаць у ёй насалоду. З мужчынамі іншых. Не сустракаў я мужчыну, які дзеля сябра мог бы ахвяраваць уласным жыццём. Не трапілася на майм жыццёвым шляху і мужчына, які б спрабаваў спасцігнуць некага са сваіх сяброў і таварышаў. Я нават лічу, што мяне ў жыццё вельмі пашанцавала, бо ў мяне ёсць брат, які часам спрабуе мяне зразумець. Канешне, можна спасцігнуць на тое, што я ніколі не быў у японскім імператарскім палацы. Можна дапусціць навушчас там доблесных мужчын, здатных спасцігнуць адзін аднаго і праз гэта прыняць смерць. Толькі я буду выходзіць з таго, што дастаткова мне. А мне больш чым дастаткова братавага разумення і жанчыны, якая ўпрыгожвае свой твар дзеля насалоды са мною.

ТАТА І МЕТРО

На Дзяды я выбіраў аравеца татаву магілу. Еду ў метро і разумею: магла нада мною. Яна ўверсе. Магла ляціць над майёй галавою. Зрабілася холадна ад гэткага ўяўлення. Я абрынуўся ў нішто... Давялося паісці з метро ў іншы бок ад Кальварыйскіх могілак. Хадзіў у залатым сверкуху з канядскіх клёнаў. Некалі і я ў іх выходзіў каля сваёй школы № 9. Дрэвы павырасталі. Пад высокімі клёнамі я сукаюся. Араведаў магілу і вярнуўся дамоў.

ЖБАНАЎ І ПАТАРЭЗ

Скульптар Вова Жбануў марыў стаць артыстам, і не ў шырокім сэнсе гэтага слова, а ў самым вузкім. Ён хацеў іграць ролю ў тэатральных спектаклях. Як толькі надаралася якая нагода, Вова скажаў па сцэне. У акадэмі мастацтваў, на адным з капісукаў Жбануў нават сыграў Дзюльвету. Ён так старанна намалюваў грывам сабе жаночыя грудзі, што глядчак ахнулі. І ў Маскву Вова з'ездзіў, каб пазнаёміцца са сваім кумірам. Пазнаёміўся, і выніў за кулісамі з Уладзімірам Высокім пляшчу таннага вінна. Эдавалася б... «Толькі праз мой труп ты станеш артыстам!» — такое Вова пачуў ад маці. Ну і працягнуў заняткі скульптураю. Але тэатральны сверб, які сядзеў у ім, так і сядзеў. Надочы Жбанува запрасілі на тэлебачанне вытываць бочачкі з нумарамі на розгрыпных латарэях. Другі б скульптар адмовіўся, але Жбанува сцэну падавай. І не проста сцэну, а сцэну з глядчак. А на тэлевізіі глядчы вельмі ўмоўныя. Таму Вова паабзавоньваў знаёмых і прапановаў купіць латарэйныя квіткі. «У мяне лапа шчаслівая!» — запэўніваў сяброў Жбануў. Тую купляў, хто не купляў, а вольг прайшоўшы набыў яно жыццё квітку. Ну і не выграў, ну і закрыўдаваў, ну і патэлефановаў Жбанува і сказаў, каб той вярнуў яму грошы за нешчаслівыя квіткі, бо не трэба было ігнаць пра шчасліваю лапу. Грошы Жбануў не вярнуў, але з Шупляцовым моцна выліў за тэатр і артыстам.

КАТАЛОНЕЦ І КГБ

Цікаваць мяне шпіёнскія кравы. І чаго ў іх толькі не знойдзеш... Акуляры-кінакамеры, карбокі для кантрабанды папярвой валюты, шокеры, аэразольныя балонкі з газам і перцам, нажы і пісталеты... Заходзіў у такую краму і з аўтара дэтэктыўных навел пераўвасаблівалася ў прыватнага дэтэктыва... З кім здрадджае вашая жонка? Куды падзеўе ваш неўраўнаважаны сын-падлетак? Хто абрававаў ваш катадж? Звяртайцеся! Данамагу! Пераўвасабліваюся я імгненна, дастаткова пераступіць парог такой кравы дэтэктыўных чудаў. І дзе б я ні завітаў у падобную краму, у Лондане ці Амстэрдаме, у Парыжы, ці як цяпер вою ў Барселоне, гаспадар абяззкова выходзіў з-за прылаўка, абяззкова шырока ўсімхаўся і паляваў мяне па плячы... Мяне мала дзе паляваў мяне па плячы, апошні раз мяне лягнуў гаспадар рэстарачы «Альтэр». Яму паддалося, што я, як і ён, займаюся паляваннем на экзатычныя пачвар-драпежнік, кіталту кракадзілаў. Сам ён у вольны ад сезоннай рэстарачынай працы поўзае па джунглях і лупіць там скуру з кракадзілаў. Уся ягоная рэстарачына пазавешаная трафемамі. Ну дзівак-чалавек, ну назваў мяне «аміго» а не «сенёр», яму даравальна, бо я калі і паляю, дык на больш злосных пачвар, я паляю на чалавечыя заганы, таму і шпіёнская крама мяне цікавіць. Таму і заходзячы ў люблюю з іх чую адзін і той жа сказ на розных мовах: «Буэнос дзіяс, сінёр КГБ!» Раней я спрабаваў нешта патлумачыць пра сваю літаратурна-журналіцкую дзейнасць, але тыя тлумачэнні толькі ўзбуджалі фантазію гандляроў шпіёнскіх цацкамі. Яны бадзёрліліся, і пачыналася высюванне розных шуплядкаў і адчыняліся размаітых скрынжак, адкрываліся глыбокія шкэфы і расоўванне патаемных дзвярэй у хошчыцы-сутарэнні. Наглядзеўся я розных рыштункаў. А ў каталонскага «шпіёна» набыў толькі глыбокі шокер ад сабак, выдатны шокер, дарчына, на людзей ён уздзейнічае значна эфектней, чым на цуцкаў. Сам праваўраў!!!

НАДЗЕЯ І ПАНЫДЗЕЛКІ

Паныдзелак — цяжкі дзень. Трэба збіраць волю ў кулак і пачынаць жыццё з нуля. На працу трэба ісці ў паныдзелак. На працу трэба варыць сабе каву... Раней мне варыла каву Надзея. У мяне была прыгожая сакратарка, якая варыла каву і запарвала гарбаты. Як і ўсе прыгожыя сакратаркі, Надзея спазналася на працу і рабіла процым памылка. Да маіх уласных памылак дадаваліся непрыгожыя памылкі майёй сакратаркі. Я выпраўляў адны памылкі, а я на іх месца высявалася новыя. Нарэшце я прайшоў да высноў, што памылкі мадэішныя за мяне, але сакратарку сваю усю адно звольніў. Вырашыў: буду змагацца з памылкамі сама. Кінуў піць, сеў за кампютар і навучыўся хутка варыць добрую каву. А Надзея знайшла сабе новага мужа і ад яго нарадзіла дзючунку. Гэта цудоўна, калі ў прыгожай жанчыны нараджаецца дзючунка. І які жах, калі ў паныдзелак у гадзіну ночы табе кажуць, што маленькай прыгожай дзючунцы больш няма. Дачку майёй Надзі збіла машына. Дзючунка не прахляла ў нашым перапоўненым памылкамі свеце нават двух гадоў. І яе хаваюць у паныдзелак. Трэба сабраць волю ў кулак... Ды як ты збіраш тую волю, калі прад вачыма маленькая труна з дзючункаю, а ў кулаку заціснута хустачка з сапльмі і слязмі?..

Адам ГЛОБУС.

ЖЫВЯНДОЛЯ

Выпуск № 15 (20).

Асобы ШКОЛА ПРАФЕСАРА БОНДАРАВАЙ

Ефрасіння Леанідаўна Бондарова, вядомы беларускі кіназнаўца і кінакрытык, доктар філалагічных навук, заслужаны дзеяч навукі — у ліку заснавальнікаў школы беларускай журналістыкі. Больш як паўвека яна выкладала на факультэце журналістыкі БДУ.



Фота Аляксандра ІЛЬЮШЫНА.

Так атрымалася, што журналістыка і кіно ў жыцці прафесара Бондаравой — дзве стэпкі, якія заўсёды ішлі паралельна і не толькі дапаўнялі адна адну, але былі арганічна знітаваны. Менавіта таму Ефрасінню Леанідаўну па праву называюць і сярод пачынальнікаў нацыянальнай кінакрытыкі і кіназнаўства.

У «Календары гістарычных дат» БЕЛТА пазначана, што Е.Л. Бондарова «на працягу многіх гадоў заагавала кафедру літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі БДУ». Інфармацыя недакладная, і тым не менш... досыць красамоўна. Кафедра літаратурна-мастацкай крытыкі была створана кля 10 гадоў таму неспадручна па ініцыятыве і дзякуючы влікмі намагаюцца прафесара Бондаравой. А заагавалі кафедру з'яўляецца адна з іх вучаніц, кіназнаўца і кінакрытык Людміла Сянкевіча.

Для калегаў, якіх рыхтаваў «Календар...», іма прафесара Бондаравой непазбежна атаясамлівалася са статусам заснавальніцы гэткага навукова-творчага накірунку.

...Яна нарадзілася ў прастай сялянскай сям'і ў Лёзненскім раёне Віцебскай вобласці. «Сям'я я была вялікая, шасцёрка дзяцей. Чашвёра нарадзілася яшчэ да імперыялістычнай вайны, а як бацька вярнуўся дадому — з'явіліся я і малодшы брат Вася. Ён загніў пад Віцебскам у Вялікую Айчынную вайну. Узялі іх, маладзенькіх, неубучаных і і адрозу ў бой», — расказвала Ефрасіння Леанідаўна. Старэйшы брат Яша загніў у блакату, ён быў студэнтам інстытута кінажыгурату ў Ленінградзе, рыхтаваўся стаць гучкалепратарам кіно. Можна, менавіта таму і ў сястры абудзілася цікавасць да кінематографа... А ў дзяцінстве Ефрасіння Бондарова марыла стаць лётчыцай. Нават пісала ў Акадэмію імя Жукоўскага наконнт наступлення. З наркамата абароны адказалі, што прымаюць абмежаваную колькасць жанчын... Думала яна і пра гэтыя заагаваныя інстытуты: вабілі вандроўкі... Але калі закончыла 10-годку, брат ехаў у Ленінград на вучобу, узду з сабой і сястры. Яе залічылі на гістарычны факультэт універсітэта без экзаменаў — як выдатніцу. Яна пайшла на гістфак, бо толькі там інашагоднім давалі інтэрнат. Выпадкава даведзлася, што ёсць інстытут журналістыкі, — хацелася з наступнага, 1941, года вучыцца там (добра пісала сачыненні, супрацоўнічала з раённым радыё). Пляны перабіла вайна...

Пасля вызвалення Лёзненскага раёна працавала ў райгазце. Ефрасіння Бондарова ўспамінала: «Не хапала ні шрыфтоў, ні паперы, пазычалі ў воінскіх асцяж. Але газету выпускалі — утрайкі». Яна была і адказным сакратаром, і карэктарам, і літаратурным работнікам. Менавіта па накіраванню райгазцы стала студэнткай першага набору факультэта журналістыкі Белдзяржуніверсітэта...

Першую сваю рэцэнзію яна напісала ў 1948 годзе на фільм «Канстанцін Заслонаў». І праз дзесяцігоддзі, калі змянілася эпоха, змяніліся акадэмы, яна прызнавалася, што — нават з вышнімі часу — нічога не змяніла б у той першай рэцэнзіі.

У 1948 годзе, яшчэ будучы студэнткай, яна трапіла ў кінематограф і працавала там на працягу 12 гадоў. Кіно давала накірунак Бондаравай-публіцысту. Ёю напісаны кіно «Кінематограф і літаратура: творы беларускіх пісьменнікаў на экране». Ад сэрца і да сэрца: Старонкі жыцця і творчасці народнага артыста ССРС кінарэжысёра Віктара Турава», «Жран у розных вымярэннях». У кадры і за кадрам», іншыя. У яе заўсёды балела душа за беларускі нацыянальны кінематограф.

У канцы 80-х—пачатку 90-х гадоў мінулага стагоддзя яна адной з першых загаварыла аб тым, што мастацтва глыбей арыенціры і, адмовіўшыся ад ранейшых

прынцыпаў, набыўшы іншы змест, пачало ствараць аднаўвартасную прадукцыю. «Свабода вымагае культуры, маральнай і эстэтычнай адказнасці. Нічога гэтага няма ў большасці сучасных фільмаў. Кіно перад рэальнай пагарзай апынуцца за межамі мастацтва».

Прафесар Бондарова ўжо тады звяртала ўвагу яшчэ на адну праблему: «Арганізацыя, якая купляе за мяжой фільмы, ставяцца ўмовы: прадаецца, напрыклад, «оптам» 20 карцін, сярод іх 2—3 прстойныя, за якія і плаціць пракатыч, астатнія — дадаюцца абяззкова. Лепш бы такога «дадатку» не было!.. Гэта надзвычай небяспечна «нагрука». Напэўна, ёсць сілы, якім выгадна гаспадарыць на кінапрасторы былога СССР. У 1970-я гады Заходняя Еуропа перажыла наступ амерыканскага кінематографа. Але творчая інтэлігенцыя дамаглася ад уладаў сваіх краін квоты на паказ замежных фільмаў. У нас — наадварот: выкідаюць свае, каб вызваліць месца для чужых».

Прагнозы прафесара Бондаравой былі дакладнымі. Крыку паазней у Беларусі пачала працаваць Рэспубліканская экспертная камісія па прадүүлэнні прапаганды парнаграфіі, культу насілія і жорсткасці. Старшыня камісіі — доктар філалагічных навук, прафесар кафедры тэорыі і метадаўлі журналістыкі БДУ Ніна Фральцова — вучаніца і прадаўжальнік традыцыі Ефрасінні Бондаравой.

Сям'я Ефрасінні Бондаравой — па-спраўдному «кіноная». Яе муж Алег Ціханавіч Аўдзееў — вядомы кінааператар, заслужаны работнік культуры краіны. Ён прыхаў у Беларусь пасля заканчэння ВГІКа ў сярэдзіне 1950-х гадоў. У яго творчым багажы каля чатырох дзсяткаў кінаробат самых розных жанраў. Найбольш вядомыя — «Дзючунка шукае бацьку», «Крыніцы», «Чужое імя», «Неспадзяваная любоў», «Парашуты на дрэвах», «Крыж мільсэрнасіц», «Раман імператара...». Сын Ігар працуе дырэктарам Музея гісторыі беларускага кіно.

...Аднойчы я спытала Ефрасінню Леанідаўну: дзеля чаго варта жыць? Узгадаўшы фільм французскага рэжысёра Клода Лелюша «Жыць, каб жыць», яна сказала: «Жыць варта дзеля таго, каб існавала перакананасць, што часцінка твайго душэўнага агню будзе камусці перададзена...».

Прафесар Бондарова выхавала цэлую плеяду вядомых беларускіх журналістаў, мастацтвазнаўцаў, дзеячкі кино. Слова кінакрытыка Бондаравой адырала вялікую ролю ў станаўленні беларускіх рэжысёраў-дакументалістаў Віктара Дашука (лаўрэат Дзяржпрізу ССРС) і Анатоля Алая, рэжысёраў ігравога кіно Ігара Дабрылюбава, Віктара Турава, Барыса Сцяпанавіча... Душэўны агонь — згодна з законам захавання энергіі — працягвае асвятляць шлях іншым.

«Журналістыка. Мастацтва. Крытыка» — так называецца навукова-практычная канферэнцыя, якая прайдзе на факультэце журналістыкі БДУ 27 лістапада. Канферэнцыя прысвечана 85-гадоваму юбілею прафесара Ефрасінні Леанідаўны Бондаравой, які яна адзначаць заўтра.

Таццяна ПАДАЛЯК.

Ад рэдакцыі.
Перажываюць большасць журналістаў «Звязды» — колішнія вучні Ефрасінні Леанідаўны Бондаравой. Шчыра вшчунем з юбілеем, зычным моцнага здароўя! Наша вучнёўская ўдзячнасць — назаўсёды!

БЕНЕФІС Алены Сідаравай

Пасля заканчэння тэатральна-мастацкага інстытута актрыса Алена Сідарава год працавала ў Брасцім абласным тэатры, а потым была прынята ў трупу Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Які Купалы. Было гэта ў 1980 годзе. За гэты час артыстка сыграла каля 50 роляў — лірычных, камедыійных, трагікамічных, характарных, драматычных.

Спецыялісткі адзначаюць адметную творчую індывідуальнасць Алены Сідаравай, яе абстрактную эмацыянальнасць, глыбокі лірызм і тонкую іронію, бездакорны мастацкі густ і неверагодную сцэнічную абаяльнасць.

Сярод лепшых роляў Алены Сідаравай — Маша («Чайка» А. Чэхава), Хільда («Жанчына з мора» Г. Ібсана), Зоська («Ажаніцца — не журыцца» братоў Далецкіх, М. Чарота), Эн («Смак яблыка» А. Дзялендзіка), Наста Пабягунская («Тутэйшыя» Які Купалы), Каробачка («Чычыкаў» М. Гогаля), Маці Сымона («Сымон-музыка» Якуба Коласа), іншыя. За шматгадовае Служэнне Тэатру актрыса ўзнагароджана медалём Францыска Скарыны.

У паныдзелак у тэатры прайдзе бенефіс Алены Сідаравай. А ўчора яна адзначыла дзень нараджэння. Юбілейны...

— Звычайна артысткі не любяць гаварыць пра свой узрост, а вы прымукаеце бенефіс акурат да «залатога» юбілею...

— У мяне ніколі не было імкнення хаваць свой узрост. Што маем — тое маем... Але калі я пачала аднаму-другому трыццаці казаць пра бенефіс, што мне 50 гадоў, то бачыла па людзях, якія мяне вельмі добра ведаюць, што яны здзіўлены, бо не чакалі, што мне 50 гадоў: меркавалі, значна менш. І тады я падумала: можа, і не трэба было абвешчаць лічбу?.. Але ўжо позна... Ай, я спакойна да гэтага стаўляюся!

— Алена, на сёння — ці цяжка быць артысткай?

— Не ведаю, з чым гэта можна параўнаць. Таму што нікім ніколі больш не была — толькі актрысай... Можна, цяжка. А можа, каб я паспрабавала быць кімсьці яшчэ, дык, магчыма б, зразумела, што гэта лёгка?.. Не ведаю. Для мяне быць артысткай — гэта натуральна, арганічна.

— Вы з акцёрскай сям'і. Бацька, народны артыст Беларусі Юрый Сідараў, служыў у Рускім тэатры. Маці таксама актрыса, заслужаная артыстка Беларусі Зоя Асмалюўская. Вы з дзяцінства ведалі, што будзеце артысткай?

— Так. Я жыла ў гэтым асяроддзі, нічога іншага не ведала. Усё жыццё: гаспадар, тэатры, рэпетыцыі, спектаклі — усё на маіх вачах. Дзяцінства прайшло за кулісамі...

— У маі гэтага года, калі бацьку споўнілася б 80 гадоў, адкрылася мемарыяльная дошка. На нашым доме. Цудоўная дошка, яе стварыў вядомы беларускі скульптар Міхал Шкробат... Бацькі не стала чатыры гады назад. А зараз, калі ўваходжу ў дом, — так прыемна і цяпла... Зусім новыя папучкі, калі падыходзіш: ой, тата сустракае!

— А ў вас як скласся сям'іны лёс?

— Склаўся. Муж мой Аляксандр Фядотаў, калі мы толькі пазнаёміліся і пажаныліся, быў артыстам. Потым атрымаў другую адукацыю, цяпер ён рэжысёр. Выкладае ва ўніверсітэце культуры, яго накірунак — рэжысура канцэртаў і сьветаў.

— А сын...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

— Пакуль шукае.

— Беларускія акцёры ўдалечыні ад сьцягваюць, іх не заўсёды пазнаюць у транспарце, на рынку...

— А сям'я...

— ...пайшоў сваім шляхам. У яго адукацыя акцёрская, але ён не захачаў звязваць жыццё з гэтай прафесіяй. Ён зразумеў, што трэба шукаць сябе.

— І знайшоў?

—

Старшыня Петрыкаўскага райвыканкама Мікалай АСТАПОВІЧ: «НАША ЗАДАЧА — НЕ ЗБАЎЛЯЦЬ ТЭМПАЎ НАРОШЧВАННЯ ВЫТВОРЧАСЦІ І БРАЦЬ НОВЫЯ ВЯРШЫНІ»

— Мікалай Пятровіч, давайце прыгадаем: ужо ў першы год работы на вашай новай пасадзе раён зрабыў, не пабіраў скасаць гэтыя званні, рэвалюцыйныя крокі ў дасягненні працоўных поспехаў...
— Ну, гэта вы перабольшаеце.
— Нікога падобнага, не перабольшаеце. Бо так на прэс-канферэнцыі для журналістаў сказаў старшыня аблвыканкама Аляксандр Серафімавіч Яакобсон. Факты гавораць самі за сябе, і іх ніяк не аспрэчыць. Вось яны. Па выніках работ 2004 года Петрыкаўскі раён быў адным з вобласці, які выканаў усе прагнозна паказчыкі сацыяльна-эканамічнага развіцця і, натуральна, выйшаў пераможцам у спарынцтве. І яшчэ. Калі да гэтага ў Петрыкаўшчыне было перадапошніх дваццаць месца па агрульных паказчыках на Гомельшчыне срод сельскіх раёнаў і 115 сярод 118 раённаў рэспублікі, дык той поспех дазволіў яму адолець адпаведца 7 і 15 прыступак.

Не столькі мая заслуга ў гэтым, колькі ўсіх працоўных калектываў раёна. Людзі адчулі, што яны могуць браць вышэй, ісіх наперад упэўнена, калі правяць высокую адказнасць, старанне, умение пераадолець цяжкасці, будучы творца адносіца да даручаных спраў. І я ўдзячны ім і са гэтага.
— Згодны са сказаным. Але мы хацелі б зрабіць працяг, сывярджачоцы, што названы поспех не быў выпадковым, як гэта можа падумаць хто-небудзь. Бо пасля той перамогі былі і іншыя. Усе іх пералічыць не будзем, а нагадаем толькі пра дзве. Па выніках сацыяльна-эканамічнага развіцця сярод раёнаў Гомельшчыны з колькасцю насельніцтва ад 30 да 80 тысяч за мінулы год Петрыкаўскі раён занесены на абласную Дошку Гонару, а сёлета за трэці квартал таксама выйшаў пераможцам. Дык вось пытанне: цяжка даюцца перамогі?
— Напроста. Кожны працоўны калектыв, кожны вытворца не хоча хадзіць у адстаючыя. Быць наперадзе, у авангардзе, згадзіцца, і прыемна, і ганарова. Але, каб дасягнуць гэтага, патрэбна мабілізавацца, прывесці ў дзеянне ўсе рэзервы, рэалізаваць яшчэ шмат чаго.
І з гэтага пункту гледжання скажу наступнае. У першы перыяд майей работы ў Петрыкаўскім раёне прагнозна паказчыкі выканавыць было лягчэй, чым зараз. І тлумачыцца гэта тым, што ўпер тады рабіўся на тое, каб падняць дысцыпліну ў працоўных калектывах, строга прытрымлівацца тэхналогій, праводзіць арганізатарскую работу і да т.п. Гэта значыць, зварнуць самую пільную ўвагу на тое, што, як гаворыцца, ляжала на паверхні. Указанае ўсё, або амаль усё, ажыццэўлена. А зараз высветлілася, што, напрыклад, на ранейшых тэхналогіях і абсталяванні ўжо далёка не паедзеш. У вытворчасць патрэбна адкрываць шырокую дарогу інвестыцыям, каб аднаўляць яе.
— І як вам бацацца гэтыя фінансавыя ўліванні?
— Зараз мы шукаем інвестараў, стараемся трапіць у пэўныя дзяржаўныя праграмы, прыцягнуць да аднаўлення тэхналогій і абсталявання замежны капітал, і, у прыватнасці, расійскія фірмы, выкарыстаць, скажам, інвестыцыі ў сельскую гаспадарку за кошт іншаземных крэдытных ліній і г.д. Шмат ужо ўкладзена прадпрыемствамі і сваіх уласных грошай у вытворчасць. Так, раёнае спажывацкае таварыства за кошт іх правільна мадэрніза-

Прадстаўляем суразмоўцу

Родам з Лельчыцкага раёна. Пасля заканчэння школы сярэднеспецыяльную адукацыю атрымаў у Буда-Кашэўскім сельскагаспадарчым тэхнікуме, а вышэйшую — у Інстытуце механізацыі сельскай гаспадаркі (Мінск). Многія гады яго жыцця былі звязаны з Ельскім раёнам Гомельшчыны, дзе ён пачынаў свой працоўны шлях. Першае яго пасада — інжынер «Сельгас-тэхнік», затым ён быў абраны сакратаром партыйнага камітэта саўгаса «Ельскі». Потым пятнаццаць гадоў працаваў дырэктарам саўгасаў «Камуніст» і «Ельскі». Вялікі арганізатарскія здольнасці, высокі прафесіяналізм, ініцыятыўнасць не маглі не быць заўважанымі і не адзначенымі. Таму Мікалай Пятровіч быў вылучаны на пасаду начальніка раённага ўпраўлення сельскай гаспадаркі і першага намесніка старшыні Ельскага райвыканкама. З верасня 2003 года стаў старшынёй Петрыкаўскага райвыканкама.



адзначалі сваё професійнае свята.

— Канешне. Найбольшы ўклад у скарбонку раёна па выніках работы з пачатку года ўнеслі калектывы КСУПа імя Ульянава, «Капаткевічы», «Камаровічы», СВК «Агра-Піці». Вельмі добра папрацавалі і такія сельгаспрадпрыемствы, як «Ляскавічы», «Палесце-Аграінвест», далучаныя да Нацыянальнага парка «Прыпяцкі» і Мазырскага нафтапрапароўчага заводу, якія ўклалі ў іх нямяла фінансавых сродкаў.
Па добрай традыцыі ў кожным сельскагаспадарчым калектыве напярэдадні свята адбыліся ўрачыстыя сходы, на якіх ушаноўвалі перадавікоў вытворчасці. Ім былі ўручаны ганаровыя граматы, каштоўныя падарункі, грашовыя прэміі. Адбыліся і канцэрты. А ў нядзелю добрыя словы і віншаванні прагучалі ў райцэнтры ўжо і ў адрас кіраўнікоў гаспадарак.
— Мы не можам, Мікалай Пятровіч, не спытаць пра аграграды.
— Зараз работы заканчваецца на чарговым з іх, у Конкавічах. А ў напярэдня гады з'явіліся яны ў чатырох населеных пунктах. Работы ў гэтым напрамку ідуць па плану.

У працоўных буднях

Сістэма адукацыі ўключае гімназію, 16 сярэдніх школ, 7 адуціль і базавых школ-садоў, пачатковую школу, 20 дашкольных устаноў, цэнтр развіцця дзіцяці. Для арганізацыі фізкультурна-аздраўленчай работы маецца 126 стартуальных збудаванняў, працуюць 44 Дамы культуры і клубы.
Мы наведвалі некаторыя калектывы раёна і пацікавіліся, чым яны жывуць, чым ганарыцца, якія ў іх планы на будучае.
Вось што нам расказалі:

На 1 студзеня 2007 года ў Петрыкаўскім раёне было зарэгістравана 9 прамысловых прадпрыемстваў, 7 будаўнічых арганізацый, 4 прадпрыемствы транспарту і сувязі, адно спецпрадпрыемства бытавога абслугоўвання і 16 сельскагаспадарчых. Працуюць 192 магазіны, 63 прадпрыемствы грамадскага харчавання, 35 аддзяленых сувязі. Налічваецца 288 індывідуальных прадпрыемальніцтваў. У раёне маецца сетка медыцынскіх устаноў на 320 ложкаў, гарадская бальніца, паліклініка, 9 амбулаторыяў, 33 ФАПы, бальніца сямейнага догляду.

Ляанід РАВУЦКІ, дырэктар КСУПа імя Ульянава:

— Наша гаспадарка спецыялізуецца на вырошчванні буйной рагатай жывёлы і вытворчасці малака і з'яўляецца адной з перадавых у раёне. Не магу нарадыцца паследняе каму лепш даяры Петрыкаўшчыны Валандзіны Чашанок, якая па надых малака ад каровы дасягнула 5000-га рубяжа. Асеменатары Віталь Дзяцел, Уладзімір Нежавет і Таццяна Шульчанка на 100 кароў дабіліся прыплоду ў колькасці 100, 102 і 105 цялятак адпаведна.
Сёлета мы ўпершыню паспрабавалі пашырыць збожжа кукурузы. Атрымалася. Стараемся кожны год аднаўляць па 2 пастуючыя пашанкі для ўтрымання жывёлы. У мэтах энергазберажэння пераважылі на сярэдняе паліва, на фермах адладзілі сістэму гноевадалення і водапаення. Для набывацця сучаснага даўлянага абсталявання атрымалі крэдыт у 180 мільянаў рублёў, і частку яго ўжо закулпілі.
Апошнім часам на цэнтральнай сядзібе з'явілася 17 дамоў, узведзеных па прэзідэнцкай праграме. Мы і самі будзем. Так, гаспадарчым спосабам рэканструавалі старае пашанкае жывёлаадунага комплекс, будавалі склад, дзе зрабілі чатыры напольныя сушылкі, займаемся добраўпарадкаваннем.

Але, не дасягнуўшы намечанага па збожжавых каласавых, мы надрэна працавалі з кукурузай. Упершыню раён сабраў кала 6 тысяч тон збожжа кукурузы, і тым самым было ліквідавана адставанне. У выніку па збожжавай групе паказчык у нас не горшы, чым летась, а вытворчасць кармоў сёлета ў пераліку на адну ўмоўную галаву жывёлы складала 29,6 цэнтнера кармавых адзінак супраць 26,6 цэнтнера па стану на 1 лістапада мінулага года.

— А як папрацавалі людзі на фермах?

— За 9 месяцаў вытворчасць малака ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года павялічылася на 1943 тоны, а мяса — на 84. Узрос валавы збор таксама бульбы, буркоў і г.д. Карацей кажучы, пры прагнозе дасягнуць выпуску сельскагаспадарчай прадукцыі на 107 працэнтаў, мы выканалі яго на 108 працэнтаў.
— І гэта, відаць, парадавала яе працоўнікоў, якія ў мінулыя выхадныя

Загледзіце швейнага атэль Петрыкаўскага камбіната бытавога абслугоўвання Алены МАЗУР КЕВІЧ і дырэктар камбіната Аляксандр БАБІЧ.



Аляксандр БАБІЧ, дырэктар ААТ «Камбінат бытавога абслугоўвання»:

— Наш калектыв занесены на дошку Гонару раёна, а раней двойчы перамагав у рэспубліканскім спаборніцтве. Мы аказваем насельніцтву звыш 20 відаў паслуг, з якіх 11 традыцыйных і якія вызначаны дзяржстандартам. Але ёсць у нас і такія, якія, здавалася б, не адпавядаюць нашаму профілю. Скажам, рамонт аўта транспарту, выраб металічных рэчаў, апрацоўка прэсідзібных участкаў. Вырабляем жалезабетонныя кольцы для калодзежаў.
Да канца года плануем набыць камплект абсталявання для вырабу дэкаратыўных жалезабетонных агароджаў, верхняя частка якіх будзе драўлянай, для чаго купім і лентачную пілараму. Гэта дазволіць перапрацоўваць драўніну любога віду. Наладзім выпуск і тратуарнай пліткі. Карацей кажучы, будзем вырабляць усё, што запатрабувае насельніцтвам.

Матэрыял падрыхтавалі Алена ДАЎЖАНОК, Уладзімір ПЕРНІКАЎ, Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

Петрыкаўскі райвыканкам, 247940, г. Петрыкаў, вул. Гагарына 17, тел. (802350) - 51120, УНП 400065489

— Хоць ваш раён з'яўляецца сельскагаспадарчым і спецыялізуецца на вытворчасці малака і мяса, але ж маюцца і іншыя арганізацыі, прадпрыемствы, установы. Як спрацавалі яны?
— Вядома, што вынікі спаборніцтва раёнаў падвядзюцца па 17 паказчыках, і адзначу, што па іх у цэлым нам ёсць што сказаць. Вось канкрэтныя лібы выканання паказчыкаў прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця за студзень—верасень: прамысловая прадукцыя — 102,1 (план — 102), экспарт тавараў — 142,9 (142), рознічны тавараабарот — 114,9 (109,5), платныя паслугі насельніцтву — 113,6 (108) працэнтаў. Горш паддацца выкананне такога паказчыка — па таварах народнага спажывання. І тлумачыцца гэта тым, што малачыннае сыравіна, якая вытвараецца ў нашым раёне, адрэаўляецца ў Калінкавічы на перапрацоўку і ўжо лічыцца яна як бы не нашай, а памянёнага вышэй раёна, бо тая сыравіна ідзе яму ў залік.
— Некалкі гадоў адно з самых вялікіх прадпрыемстваў вашага раёна — керамічны завод — знаходзіцца ў крызісным становішчы. Ён і зараз, як гаворыцца, кульгае?
— Не. Ён атрымаў другое дыханне дзяля

кучы Указу Прэзідэнта краіны па рэструктурызацыі запавычанасці і пачаў працаваць з так званай чыстага ліста. Акрамя таго, завод стаў дачэрнім прадпрыемствам Гомельскага дамабудуўнічага камбіната і знаходзіцца пад яго крылом з правам юрыдычнай асобы. З прыходам сюды новага дырэктара Валерыя Ястрэмскага завод зара працуе стабільна.

— Адным з самых актуальных пытанняў сёння з'яўляецца эканомія энергарэсурсаў. Што ў гэтым плане робіцца ў раёне?
— Толькі некалькі прыкладаў. Мы ўсе кацельні перавялі на мясцовае віды паліва, на дрывы. У райцэнтры пабудавалі дзве кацельні, што працуюць на палівавіні. Дзве кацельні выкарыстоўваюць газ, а вось малачыннае сыравіна, якая вытвараецца ў нашым раёне, адрэаўляецца ў Калінкавічы на перапрацоўку і ўжо лічыцца яна як бы не нашай, а памянёнага вышэй раёна, бо тая сыравіна ідзе яму ў залік.

— Некалькі гадоў адно з самых вялікіх прадпрыемстваў вашага раёна — керамічны завод — знаходзіцца ў крызісным становішчы. Ён і зараз, як гаворыцца, кульгае?
— Не. Ён атрымаў другое дыханне дзяля

газ, бо ўвядзём у строй дзюечы міні-цэп-лаэлектрацэнтраль, якая будзе працаваць на шчане і палівавіні. Абсталяванне для яго прапалана, і ў гэтым мы атрымалі вялікую падтрымку абласнога выканавічага камітэта, міністэрства і ведамстваў.
Мы надрэна падрыхтавалі да зімы, дзюечы таму, што ў гэтым напрамку зладжана працавала ўсе службы, пачынаючы з мая месяца. У выніку замест заплавананага пуску кацельняў і аграгатаў 15 кастрычніка скарацілі гэты тэрмін на 10 дзён. Шмат што зроблена па добраўпарадкаванні населеных пунктаў. Стараемся дапамагчы прадпрыемльям. Будзем жыць і іншыя аб'екты. Адным словам, раён ідзе ўперад з жыццём, упо равень з часам.

— Жадаем вам, Мікалай Пятровіч, асабіста і ўсім працоўным раёна новых поспехаў.
— Дзякуй.



Любоў АЛІСЕЙКА, дырэктар гімназіі.

— Наша ўстанова адукацыі статусу гімназіі атрымала толькі сёлета. Раней гэта была школа, будынак якой быў уведзены ў строй па даручэнню Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі Аляксандра Лукашкі. Выдатны гэта будынак, дзе створаны, не пабаюся сказаць гэтыя словы, усе ўмовы для вучобы. У гімназіі вучыцца 525 хлопчыкаў і дзюечынак, у тым ліку 187 — у пачатковай школе яе. Вучні першых класаў увесь дзень знаходзяцца тут, і для іх абсталявана гульнявая спальня. А якія выдатныя кабінеты, спартыўная зала. Працуюць у нас 5 спартыўных секцый, 13 розных гурткоў. Шматгранным жыццём гімназія, педагогамі калектыву якой стараецца выхоўваць таленты. Сёлета былі першы выпуск школы, і мы ганарымся, што з ліцейскага класа 75 працэнтаў вучняў паступілі ў вышэйшыя навукальныя ўстановы, а яшчэ з аднаго класа — 50 працэнтаў іх.

Ядвіга СУБОТКА, дырэктар Капаткевіцкага гарадскога Дома культуры:

— 33 гады ўжо працую я тут, прычым 29 — дырэктарам. Шмат чаго добрага і цікавага зроблена за гэты час. Увядзе сабе, у тым ліку 19 творчых калектываў працую пры ГДК, у тым ліку 4 аматарскія і 3 народныя. Яны нясучы культуру ў народ, удзельнічаю ў розных творчых конкурсах і фестывалях, напрыклад, і ў «Сожым карагодзе», і ў «Беларускыя польшы», і ў рэспубліканскіх дажынках, і шмат яшчэ дзе. А ўзнагароды, дыпломы і граматы былі адначасна неаднаразова. І шчы. Капаткевіцкія танцоры з'яўляюцца першымі ў раёне. У нас танцуюць усе, у тым ліку каму і за 60. Вось зараз, напрыклад, ансамбль танца «Верасок» рытуецца да ІV фестываля бытавога танца ў Калінкавічах, і там ад нашага Дома культуры выступіць будзе 6 падгруп: дзевяць з 1 па 3, з 5 па 6, з 7 па 8, з 9 па 11 класы, культабратнікі і носьбіты фальклору. Умовы такія: у кожнай пары павінны быць асобы процілеглых полаў, і яны павінны выканаць танцы, якія бытуюць менавіта ў іхнім раёне. Пастараемся выступіць дастойна.



У Капаткевіцкім Доме культуры: рожнісёр народных святаў Ігар КУХАРЧЫК, начальнік аддзела ідэалагічнай работы Петрыкаўскага райвыканкама Антаніна БРУЖКА, дырэктар Ядвіга СУБОТКА і хормайстар Васіль АДАМІЧ.

У ГРОДНЕ ЗАКРЫТЫ ПЕШАХОДНЫ РУХ ПА СТАРЫМ МОСЦЕ

31 лістапада ў Гродне закрыты пешаходны рух па Старым мосце цераз Нёман. Ад гэтым паведамі першы намеснік старшыні Гродзенскага гарадскога выканаўчага камітэта Анатоль Кунаш.

Пешаходны рух па асноўным мосце горада прыпынены на некалькіх месцах у сувязі з рэканструкцыяй гэтага аб'екта. Для пешаходаў пабудаваны наглыны (пантонны) мост. Напрыклад, пазайчора раніцай ім скарысталіся, ідучы на работу, каля 500 чалавек. Аўтамабільны рух па Старым мосце плануецца закрыць у снежні гэтага года, адзначаў Анатоль Кунаш.

Рычард САЛАТА, БЕЛТА.

Усміхнёмся!

Добры манікор можа ўпрыгожыць не толькі рукі жанчыны, але і твар мужчыны.

— Дарагая, гэты боулінг занадта дарагі для нас.
— Чаму?
— Ды тут толькі «разліць напоі на дарожку» каштуе 50 тысяч! Я нават баюся ўявіць сабе, колькі з нас возьмуць за твай любімы кідок па маніторы...

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЖА:

Сканворд (17 лістапада). Па гарызанталі: Слалам. Бабслей. Жакэй. Фаза. Ірга. Каня. Мыс. Алеў. Елка. Бэз. Горад. Крамола. Кір. Абак. Алука. «Ася». Якар. Салам. Акрабат. Пакт. Абат. Ваер. Аблік. Трасца. Ярус. Лак. «Палтава». Дан. Рында. Тайфун. **Па вертыкалі:** Анкер. Асад. Вера. Ясак. Ялта. Бокс. Бампер. Арзлі. Ямал. Муха. Зарок. Бянтлон. Азія. Акр. Кар. Улада. Гол. Сава. Байка. Кат. Кант. Сага. Аправа. Марабу. Бас. Акраец. Нарыс. Дэка. Трамплін.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСкі, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ПАСОЛЬКА, Л. РАЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЦКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШЫН, І. ШУЧЭНКА.

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прымойны — 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: ліснаў — 287 18 64, падлікі і распускоджвання — 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 04 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў; у Брасце: 20 37 98, Віцебску: 24 31 92, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 74 13 92, Баранавічах: 7 26 02, Магілёў: 32 74 31; бухгалтэры: 292 22 03; даведкі па рэкламе і аб'явах тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292 04 52.
http://www.zviazda.by/ E-mail: info@zvyazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясучы адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя пакаідае за сабой права не ўступаць у перапіску з аўтарамі. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.
Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар.
Адказнасць за змест рэкламы нясучы рэкламадаўцы.
Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў у год.
Тыраж 32.487. Індэкс 63850. Зак. № 6409. Нумар падпісанні ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

24 лістапада

1902 год — нарадзіўся Мікалай Сямёнавіч Ардэв, вядомы дзюец рэвалюцыйнага і нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі, гісторык, заслужаны работнік культуры Беларусі. У грамадзянскай вайне змагаўся супраць войскаў Юдэніна, затым — супраць польскіх інтэрвентаў, узначальваў Беларускі камсамол. У 20-х гадах быў на падпольнай рабоце ў Заходняй Беларусі, пяць гадоў праваў у польскіх турмах. У гады Другой сусветнай вайны — на фронце, змагаўся супраць фашыстаў у рудах Войска Польскага. Пасля вайны — на навуковай працы.

1971 год — над штатам Вашынгтон выскачыў на парашуце з самалёта ўгончык авіяляйнера Д. Купер, які атрымаў перад тым 200 тысяч долараў выкупу. Угончык так і не быў затым зылолены.

«Тыя, хто хваліць жанчыну, ведаюць іх недастаткова; тыя, хто іх крытыкуе, не ведае іх наогул».
Г. Піго-Лебрэн, французскі пісьменнік.

Міжнародны клуб НАШЫ ПАРТНЁРЫ —

ГЕРМАНИЯ І ЛІТВА

Асабліваю ўвагу апошнім часам Беларусі і Літва надае ўстанавленню і развіццю рэгіянальных сувязяў паміж адміністрацыйна-тэрытарыяльнымі адзінкамі дзюіх краін. Так, з пачатку гэтага года ўжо заключана шэсць пагадненняў аб супрацоўніцтве: Браслаўскі раён—Ігналінскі раён, Глыбоцкі раён—Уцёнскі раён, Лідскі раён—горад Рені-Ашмянскі раён—Вільнюскі раён, Нясвіжскі раён—Радзівіліцкі раён, Гомельская вобласць—Шаўляйскі павет.

А ўсяго на сёння паміж 24 рэгіёнамі і гарадамі Беларусі і Літвы ўстаноўлены пабрацімскія адносіны і заключаны пагадненні аб гандлёва-эканамічным, навукова-тэхнічным і культурным супрацоўніцтве.
Барыс ЗАЛЕСКІ, дырэктар РІА «Міжнародны клуб»

Carl Gluud GmbH & Co. KG, Ladestraße 29/31, D-28197 Bremen
Telefon +49(0)421-54998-61 Fax +49(0)421-54998-90
E-Mail: tomsone@gluud.de; Internet: www.gluud.de
Контактное лице: Инга Томсоне

СЕННЯ

Месяц
Паўня 24 лістапада.
Месяц у сюзор'і Блізнят.

Сонца
Усход Заход Дзюжныя дні

Мінск — 7.53	15.59	8.06
Віцебск — 7.48	15.43	7.55
Магілёў — 7.43	15.49	8.06
Гомель — 7.32	15.53	8.01
Гродна — 8.06	16.15	8.09
Брэст — 8.00	16.23	8.23

НАДВОР'Е на зяўтра

ВІТЕБСК 742мм рт.с.с. 0...+2°C -1...+1°C	ГРОДНА 744мм рт.с.с. -2...0°C -2...0°C	МІНСК 742мм рт.с.с. +2...+4°C +1...+3°C	МАГІЛЁЎ 741мм рт.с.с. +3...+5°C +1...+3°C
БРАСТ 743мм рт.с.с. +1...+3°C +2...+4°C	ГОМЕЛЬ 748мм рт.с.с. +4...+6°C +5...+7°C		

■ — невялікія геамагнітныя узрушэнні
■ — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў

Геамагнітныя узрушэнні

2 гага.	5 гага.	8 гага.	11 гага.	14 гага.	17 гага.	20 гага.	23 гага.
---------	---------	---------	----------	----------	----------	----------	----------

...у суседзях

ВАРШАВА +1...+3°C	КІЕЎ +6...+8°C	РЫГА 0...+2°C
ВІЛЬНЮС -2...0°C	МАСКВА +1...+3°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ -1...+1°C